

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Втора сесия.)

XXIV. ЗАСЪДАНИЕ, ВТОРНИКЪ 29 НОЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа 25 мин. послѣ пладнѣ, подѣ председателството на г-на Д. Грекова.)

Председателъ: Г-да представители! Както знаете единия отъ секретаритѣ отсъствува, именно г. Илия Щърбановъ, другия секретарь г. Шивачовъ си даде оставката отъ секретарството. За това, на основание членъ 1, назначавамъ за секретарь г-на Цачева. (Гласове: приетъ).

Анневъ: Азъ мисля, да не се бърза още, и да се предложи на г-на Шивачова да си земе оставката назадъ, а сега защо да се назначава другъ секретарь.

Председателъ: Г-нъ Анневъ! Тукъ трѣба сега да има секретарь, който да чете списъка. (Гласове: тогава временно да се назначи). Г-на Цачева моля, да заеме секретарското мѣсто и да прочете списъка.

Д-ръ Цачевъ (Заема секретарското мѣсто и прочита списъка): Отъ 53 души представители присъствуватъ 36 и отсъствуватъ 17 души.

Председателъ: Тѣй като болшинството на Събранието присъствува, обявявамъ засѣданието за открито. Протокола отъ миналото засѣдание ще се чете въ слѣдующето засѣдание.

Има едно отношение отъ Министерството на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданието, подъ № 8885, въ което се праща, на основание единъ указъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, едно предложение, щото телеграфиститѣ, които сж подлежа на военна повинность и били повикани презъ 1881 и 1882 години, да се освободятъ окончателно отъ военний

наборъ. Кадѣ желае Народ. Събрание да се препрати това предложение?

Списаревски: Въ прошетарната комисия.

Манафовъ: Понеже този въпросъ се е подигалъ и въ друго засѣдание, азъ мисля, че никакво разискване върху него нѣма да стане, и за това нека Нар. Събрание изведнажъ да се произнесе върху него.

Бошнаковъ: Азъ подкрепявамъ мнѣнието на г-на Манафова, още повече, че Министерский съвѣтъ се е произнесълъ, че трѣба да се считатъ освободени, тѣй като по-напредъ сж били освободени отъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

По моето мнѣние, които не сж служили и освободени презъ 1878 и 79 години, когато още не е имало довольно телеграфисти, да се опростятъ и да се съобразимъ съ мнѣнието на Министерски съвѣтъ.

Председателъ: Ако желае Нар. Събрание да се разисква сега, ще прочита доклада и указа. (Добрѣ. — Чете:)

До господина Председателя на III-то Обикновено Народно Събрание.

Въ изпълнение Указа на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО отъ 24 текущий подъ № 1019, имамъ честь да Ви испровода тукъ приложени 60 екземпляри отъ едно предложение за окончателното освобождение отъ военния наборъ телеграфиститѣ, които сж поддѣжали на повикване за изпълнение на военната повинность въ 1880, 1881 и 1882 год.

Същевременно като прилагамъ и преписи отъ доклада и указа, относящи се къмъ това предложение, моля Ви най-покорно, господине, да имате добрината и направите нуждното, за да се внесе на разглеждане това предложение въ настоящата сесия на Народното Събрание, като горѣ-изброенитѣ приложения се раздадѣтъ на г-да представителитѣ

(Подписалъ:)

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията

М. Балабановъ.

Г. Геровъ: Азъ мисля, че ако се разисква този въпросъ направо въ Нар. Събрание, може да подпаднемъ подъ нѣкоя погрѣшка. По добръ да се испрати на прошетарната коммисия и, като даде тя своето заключение, тогазъ да се произнесе Нар. Събрание. А сега излишно ще бѣде да го разискваме.

Монафовъ: Азъ именно за това не се съгласявамъ съ г-на Герова; защото тѣзи лица сж били повиквани въ набора и сж освобождени, понеже правителството е имало нужда отъ тѣхъ, значи, че не по тѣхна воля сж се отказали. И така незнай, когато единъ човѣкъ е прекаралъ 5 или 6 год. не се повикалъ на военъ наборъ, и послѣ какъ да се приеме. Азъ не виждамъ какво е трудно въ този въпросъ, та да се изпроводи на прошетарната коммисия, то е просто ясно, че понеже тѣзи хора сж били на временно освобождение, защото правителството е имало нужда отъ тѣхъ, то предлага се на Нар. Събрание да се произнесе за окончателното имъ освобождение. За това, по моето мнение предложението, което се направи да се разгледа, и ако Нар. Събрание го отхвърли, нѣмамъ нищо противъ това.

Анневъ: Този въпросъ не е никакъ мъченъ, за да не може сега да се рѣши и послѣ не попада въ кръга на работитѣ на прошетарната коммисия. За това сега да се разисква и да се свърши.

Батановски: Всѣки Български гражданинъ е длъженъ да се подчинява на военната тежба; но тукъ види се, че има основание, защото този въпросъ е миналъ прѣзъ М-стерски Съвѣтъ. За това да се препрати въ прошетарната коммисия и да се обсъди.

Председателъ: Желаетъ ли нѣкой още да говори по този въпросъ? Ще тура на гласуване слѣдующий въпросъ: желаятъ ли г-да представителитѣ, да се препрати това предложение на прошетарната коммисия или да се внесе на дневенъ редъ направо и да се разгледа, безъ да се изпроводи на нѣкоя коммисия. (Гласове: На дневенъ редъ. Други гласове: На прошетарната коммисия).

Които сж на мнѣние, че туй отношение заедно съ предложението трѣба да бѣдѣтъ препратени на прошетарната коммисия, да си дигнатъ ржката (Меншество. Гласове: Има болшинство). Да стане втора провѣрка.

Квесторъ Манафовъ: (Прочита гласовѣтъ) Меншество.

Председателъ: Значи това предложение пада, слѣдователно, Нар. Събрание рѣшава, да се внесе направо на дневенъ редъ и, съгласно съ това постановление, моля г-на секретаря да забелѣжи, че е внесенъ на дневенъ редъ и когато му доде реда, ще се разгледа.

На дневенъ редъ има: 1) доклада на прошетарната коммисия.

Докл. Бошнаковъ: Да се раздадатъ екземпляри за предложението на телеграфиститѣ.

Председателъ: Ще се раздадатъ.

Докл. Бошнаковъ (чете):

ПРОШЕНИЕ

отъ Голѣмо-Кутловското общинско управление

Голѣмо-Кутловското общинско управление, като зело предъ видъ: 1) че, за да се съгради едно училище по плана начертанъ отъ Министерството на Общитѣ сгради, трѣбатъ най-малко 5000 лева; 2) че черквата имъ е на строполявание, а тоже и Мюсюлманската джамия, за поправянieto на които требатъ не по-малко отъ 3000 лева, и 3) че селото Голѣмо-Кутловица отъ день на день се наголѣмнява и като срѣдна точка на пъта между София и Ломъ-Паланка, сжщо като центъръ на околията и по между 15 отъ най-главнитѣ села и че се намиратъ отъ 30—40 да се учатъ, моли Нар. Събрание да отпусне отъ минало-годишната Г. Кутловска ватма (интизапъ), отъ продажбата на едрия добитѣкъ припадающата се сума 7200 лева, съ която да въздигнатъ училището и да поправятъ горѣказанитѣ Богоугодни завѣдения.

Иорданъ Шишковъ: Г-да представители, вѣрвамъ че почти всички, които сме тука, сме имали случай да минемъ презъ селото Кутловица и сме видѣли, какъ стои това село. Само това ще кажа, че около това село има други около 20 села заселени и сж подалечъ до 1 или 1½ часъ; слѣдователно, ако Нар. Събрание се произнесе, за да се отпуснатъ тия суми за съдържанието на училището имъ, което да отговаря на своето звание, ще направи услуга не само на това село, но още и на всичкитѣ други околни села. За това да приемемъ предложението, да се отпуснатъ тѣзи пари, които сж земени отъ сжщото село Кутловица.

К. Симеоновъ: Ми се струва г-да, като споредъ закона за тържищата се отпускатъ пари, ако сега ние рѣшимъ този въпросъ, ние може да направимъ нѣкоя погрѣшка, този законъ не може да има обратна сила, а може да има за напредъ тая сила.

Анневъ: Ако не е възможно, както каза г-нъ К. Симеоновъ, да се отпусне за тая община отъ тая сума, то да се отпусне отъ онѣзи сумми на Министерството на Просвѣщеніето, които сж предвидени за пособие за разни общини.

Иорданъ Шишковъ: Трѣба да знаемъ, че закона за тържищата отъ миналата година казва, че се употребява суммата тамъ, дѣто е нужно, слѣдователно, ако на всѣко село паритѣ раздѣлимъ, то нищо нѣма да стане, ще се падне на всѣко село по 500 или 600 гроша, отъ които не може да се направи нищо. За това да се дадатъ тия пари на Кутловица, за да се свърши поченатото училищно здание, защото, ако не се даде тази сума, то ще стане несвършено.

Попповъ: Тѣзи пари сж събрани въ тамошния пазаръ, защо сега да не имъ ги отпуснемъ?

Докл. Бошнаковъ: 10-й членъ отъ закона на тържищата казва, че суммитѣ събрани отъ тържищата не употребени до сега, употребяватъ се по разрѣшението на Нар. Събрание и още повече, г-да, тѣзи пари сж отъ сжщото мѣсто; ако бѣха зети отъ другъ градъ тогава е друга работата. За това да се приеме мнѣнието на комисията, съгласно съ 10 членъ да се отпуснатъ 7200 лева, за да си построятъ училището въ село Кутловица. (Съгласни).

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на комисията? (Приема.) Който го приема да си дигне ржката. (Болшинство.)

Докл. Бошнаковъ: Прошение отъ Ивана Богорова, живущъ въ Виена. Просителя моли Нар. Събрание за да му удовлетвори просбата подадена на 30 декем, 1882 год. въ тогавашното Нар. Събрание, относително за нѣкакъвъ искъ отъ 50000 (петдесѣтъ хиляди) лева. (Смѣхъ). Комисията е на мнѣние да се остави това прошение безъ послѣдствие, тѣй като нему се плаща отъ правителството 3000 лева пенсия. (Гласове: съгласни.)

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на комисията, относително прошеието на г-на Богорова. (Приема.) Който го приема да си дигне ржката. (Болшинство.)

Докл. Бошнаковъ: Отношение отъ М-вото на Вжтр. Дѣла подъ № 7584, отъ 17 ноемврий, съ което се праща прошеието на селскитѣ общини на Нови-Пазаръ и Прѣслава, които просатъ да се преимѣнуватъ селата имъ на градовца; прошеието е подкрѣпено и отъ постановле-

нието на Шумненски окр. управителъ, възъ основание, че тѣзи двѣ мѣста сж околийски центрове и иматъ административна и сѣдебна властъ, и моли Нар. Събрание да се произнесе. Мнѣнието на комисията е това ходатайство да се уважи преимѣнуватъ и припознатъ тѣзи села за градовца. Това да се съобщи на М-вото на Вжтр. Дѣла и да му се върне преписъ.

Манафовъ: Азъ не можахъ да разбера, какви вигоди може да има отъ едното или другото, ще ли се називаватъ тѣй или инакъ. Тука не виждамъ никаква цѣль, тѣ могатъ сами да си направятъ, както искатъ; но, ако има нѣщо, което да помогне на околинитѣ, като се нарѣкатъ отъ села на градове, това е другъ въпросъ.

М-ръ Цанковъ: Едно село обърнато на градъ има преимущество; напр. градски съвѣтъ, който се избира, подтвърдява се съ княжески указъ, когато въ едно село само съ единъ приказъ на М-ра, и други още преимущества има, които сега не мога да си припомня

Батановски: Тука се преимѣнува отъ село на градъ, но какво име ще носи този градъ? (Гласове: Сжщото име).

Анневъ: Азъ мисля, че това прошение трѣба да се остави безъ послѣдствие; защото, каква полза отъ това, ако искатъ да се преимѣнува тѣхното село на градъ? Ако нѣма условията за градъ, то както и да се наимѣнува, все тѣй си остава. За това по-добрѣ да остане прошеието безъ послѣдствие.

Докл. Бошнаковъ: Вигодитѣ на една община, за да се преимѣнува на градска сж много. Въ градскитѣ общини, които сж припознати на градовца иматъ по-голѣми общински права, налагатъ бери и иматъ разни приходи, отъ които иматъ голѣма нужда. Ако не бѣше имало причини, не щѣше Министерството да предлага на Нар. Събрание този въпросъ и ние ще спечелимъ съ това, защото ще спомогнемъ на тия двѣ общини безъ да загубимъ нѣщо. Ето нуждитѣ и ползата.

Т. Яневъ: Азъ не зная защо нѣкои представители се противатъ, щото тѣзи 2 села, да не се обърнатъ въ градовца; даже въ турско врѣме Нови-Пазаръ се е наричалъ нахия, имало е тамъ кадия и мюдюринъ, тѣй сжщо и Преславъ. Въ тѣзи 2 села ставатъ доста голѣми пазари и има търговци и сега се предполага една телеграфна станция; каква врѣда може да има, ако се преимѣнуватъ въ градовца, когато още въ турско врѣме се наричаха нахии.

Г. Геровъ: Това право, което казва г-нъ Яневъ, не нѣма никой. Иматъ си днесъ началникъ и мирови сѣдия, както и по напредъ, послѣ, както казва г-нъ Цанковъ, че

градски съвѣтъ се назначавалъ съ Княжески указъ, каква полза ще има ако е съ приказъ или указъ? Ако е за училище или друга полза, то въ закона се предвижда, че селскитѣ общини иматъ право да предвиждатъ свои разноси, както за училища, така и за пѣтища. Да кажемъ сега да стане градъ, не зная, да ли може да стане градъ, ако е село, тукъ само да кажемъ, че на градъ се преименува. За това да си остане както е било по напредъ.

Ю. Шишковъ: Азъ би желалъ, ако е възможно, г-нъ М-ръ да даде своето мнѣние, какво мисли той върху този въпросъ.

М-ръ Цанковъ: Моето мнѣние е това, щото Преславъ е историческо село, че хората желаятъ да се нарича градъ и за да се развива отъ день на день по-много. Трѣба да знае-те, че всички села, които сж центрове на околии, рано или късно ще станатъ градове, когато ще иматъ всичкитѣ условия на градъ, а тѣзи села, които сж отъ 500 къщи, и днесъ иматъ това право да се наричатъ градове, понеже сж и центръ на околия; всички съ врѣме ще се наричатъ градове, още по много за Преславъ, понеже е историческо мѣсто и да му дадемъ едно преимущество да е градъ, а не село. (Гласове, Съгласни).

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на комисията, да се преименуватъ Нови-Пазаръ и Преславъ на градовца? (Приема). Който приема да си дигне ржката. (Болшинство).

Докл. Бошнаковъ (чете):

ПРОШЕНИЕ

отъ Хр. Х. Петровъ Асеновъ, родомъ отъ г. Сливенъ, Южна България, братовъ синъ на Х. Димитръ войвода.

Просителя моли Нар. Събрание да му отпусне една стипендия съ която да може да продължава учението си въ нѣкое правителствено училище. При прошенито си прилага и свидѣтелство, какъ, че дѣйствително е братовъ синъ на покойния поборникъ Х. Димитръ войвода.

Мнѣнието на комисията е: просителя да се приеме за стипендиантъ на занаятчийското училище въ Княжево, и това да се съобщи г-ну М-ру на Общ. Сгради за далнѣйше распорѣждане.

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще моли г-на докладчика, да се съгласи съ мене и да се каже: ако има мѣсто свободно; (Гласове: ще има.) или когато се испразни мѣсто; защото може сега да нѣма мѣсто.

Анневъ: Г-нъ Д-ръ Цачевъ трѣба да знае, че щомъ постанови Народ. Събрание, непременно трѣба да има мѣсто. Даже сега ако го нѣма, то може да се тури въ началото на идущата година. Да правимъ условия, не може, защото баща му е направилъ такива услуги, които не е направилъ г-нъ Цачевъ или другъ нѣкой. Освѣнъ това въ туй занаятчийско училище трѣба да се направи възможно, да може да влѣзхъ 200—300 ученици. Не трѣба да обръщаме внимание само на классицизмъ, напротивъ и занаятчииници трѣба да правимъ. За това Нар. Събрание да се произнесе, щото това момче веднага да се приеме въ това училище.

Юрданъ Шишковъ: Поддържамъ предложението на г-на Д-ра Цачева, че ако Нар. Събрание даде своето заключение, че има мѣсто, нѣма да направимъ, освѣнъ да испадимъ другото. Поддържамъ мнѣнието на г-на Цачева, че ако има мѣсто, да се приеме; ако ли нѣма, да чакаме до дѣто се отвори празно мѣсто.

М-ръ Цанковъ: Ми се струва, че Нар. Събрание щомъ приеме едно нѣщо, дѣто трѣба да се даватъ пари, тогазъ Министра ги дава отъ извънреднитѣ разноси за текущата година, а въ новия бюджетъ ги предвижда, и щомъ Народното Събрание каже, че трѣба таквовъ нѣщо да стане, Министра ще намѣри пари.

Докл. Бошнаковъ: Азъ направихъ справка съ г. М-ра на Общитѣ сгради и ми се каза, че има мѣсто да се приеме този ученикъ. Слѣдователно ще прочетъ мнѣнието на комисията (чете): «Мнѣнието на комисията е: просителя да се приеме за стипендиантъ на занаятчийското училище въ Княжево и това да се съобщи г-ну М-ру на Общитѣ сгради за далнѣйше распорѣждане».

Председателъ: Който приема мнѣнието на комисията, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докл. Бошнаковъ (чете): «Прошение отъ бившия секретаръ на Министерскитѣ Съвѣтъ г. Георгова. Просителя явява, че на 22 септември, Министръ-Президента въ присѣствието на М-ритѣ Балабанова и Моллова му съобщилъ, че е уволненъ отъ длѣжностъ. Слѣдъ това подигнала се интерпелация отъ г-на Дукова, подкрѣпена отъ г. Списаревски и други: по кои причини е отчисленъ? Явява, че служилъ 4 години на българска служба и прилага преписъ отъ документитѣ си. Най-послѣ казва, че билъ оскърбенъ отъ думитѣ на г. Министра-Председателя, който бѣше изказалъ въ засѣданието на 22 септември, че щѣлъ да докаже, че Георговъ не е способенъ, за да служи на българска служба. Моли Нар. Събрание да ходатайствува да си отгѣгли г. Министръ докочителнитѣ думи, и да се даде на просителя въ България

служба». — Мнѣнието на комисията е, прошенето на г-на Георгова да се проводи въ Министерский Съвѣтъ, който да даде съответствуваща нему длъжностъ.

М-ръ Цанковъ: Г-нъ Георговъ мисли, че думитѣ, които съмъ казалъ за него прѣдъ Нар. Събрание, сж доказателни. Азъ мисля, че казахъ, че той по неспособностъ за тази служба е отчисленъ. Тѣжко и горконе единъ чиновникъ, който е билъ секретаръ на Мин. Съвѣтъ, да не знае какво ще каже «доказателни думи». Съжалявамъ такъвъ чиновникъ. Ми се струва, че ако искате днесъ да ме назначите въ една комисия да испитамъ нѣкои рала, да ли сж добри за нашата земя или не, ми се струва, че всѣки отъ васъ ще каже, че Цанковъ не е способенъ за това, изключете го. И азъ нѣма да се докажъ отъ такъвъ нѣщо. Това е моето тълкувание, колкото за тѣзи думи.

Анневъ: Освѣнъ това и правилника за вътрѣшния редъ на Народ. Събрание казва, че върху въпроси рѣшени вече, Нар. Събрание нѣма право да се повръща. Нѣма за какво да се губи врѣме. При това още г. Георговъ искава желание, Нар. Събрание да застави г. М-ра, да си отгѣгли доказателнитѣ думи, които произнесълъ противъ него. Но въ Нар. Събрание всѣки е свободенъ да искава своето мнѣние, както ще, и той не отговаря предъ никакво сѣдилище. Слѣдователно и това желание на г-на Георгова не може да се удовлетвори; за това да минемъ на дневния редъ.

Докл. Бошнаковъ: Повторямъ казаното, че просителя въ заключението казва, да се покажѣтъ причинитѣ на неговото недостоинство, или да му се даде съответствуваща длъжностъ. Мнѣнието на комисията е, прошенето да се проводи въ Министерский Съвѣтъ, съ желание, да се даде на просителя съответствуваща длъжностъ.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! Какво по добро доказателство искате отъ това, което г. М-ръ изложи, когато отговори на запитванието на г. Дукова, когато се касаеше до този чиновникъ. Ви видите, че самото негово прошение днесъ засвидѣтелствува това, което г. М-ръ на Вжтр. Дѣла казва и съ което г. Дуковъ се задоволи. Повторявамъ да каже, че ако не бѣше истина това, което г. М-ръ каза, нѣмаше да си позволи този бивший чиновникъ да направи таково прошение до Н. Събрание, съ което да иска, щото Н. Събрание да застави г. М-ра да си отгѣгли думитѣ назадъ. Таково нѣщо нигдѣ не се е чувало и може би първи пѣтъ се чува въ Нар. Събрание въ Българ. княжество. (Марко Велевъ: Да остане безъ послѣдствие!) За това да се остави безъ послѣдствие.

Дуковъ: На това прошение наистина г. Анневъ добръ забѣлѣжи, че каквото говори нѣкой въ Нар. Събрание, никой нѣма право да му иска смѣтка; колкото за мнѣнието на комисията, че да му се даде съответствуваща служба, може да му се даде. Колкото за това, че съмъ се удовлетворилъ, че той не е способенъ за нея служба, това е истина, но може да му се даде друга съответствуваща служба. А колкото, че е нарушенъ закона, когато се отчислилъ той, а сжщо и г. Стаматовъ, за когото още чакамъ отговоръ на запитванието ми, и това е истина.

М-ръ Цанковъ: Тамъ ви смѣвате 2 въпроси, единъ за Стаматова, а другъ за Георгова. Ако е за Георгова, че е нарушенъ закона, ще ви кажа че не е, защото закона казва, че М-ра може да отчисли единъ чиновникъ по неспособностъ, безъ да пита нѣкого. И азъ отговорихъ, че е изключенъ по неспособностъ споредъ закона. За това никого не ще да пита М-ра, когато закона казва това ясно.

Дуковъ: Азъ за способностъ или неспособностъ не зная, защото не познавамъ отъ близо тази личностъ. Само това е, че той служилъ на българска служба 3 години. Ако е истина слугувалъ 3 години, то имало е пѣтъ да се отчисли както се отчислява всѣки чиновникъ.

М-ръ Цанковъ: Негова милость г. Дуковъ иска да каже, че г. Георговъ служили 3 години. Азъ не съмъ испиталъ неговата служба каква е била; но знамъ мимоходомъ, че той е слугувалъ и отъ службата си има 900 лева да плаща на хазната, които още не ги е платилъ. Може би да има и други подобни работи, но не искамъ да влизамъ въ тѣхъ. (Гласове: Исчерпано е!).

Предсѣдатель: Моля г. Докладчика да повтори заключението на комисията.

Анневъ: Азъ ще повторя, че въ деня, когато г. Дуковъ направи запитванието си, М-ра на Вжтр. Дѣла каза че го отчислява по неспособностъ по тая часть; но ако иска да служи, може да се отнесе направо до отдѣлни г-да други Министерства и да иска служба.

М. Велевъ: Г-нъ Дуковъ се задоволи, защото който служилъ 3 години, и М-ра знае неговото повѣдение. Ака Ви е жалъ за тѣзи, които служили по 3 години, та земете прѣдъ видъ и тия г-да, които сж по способни и които не сж служили нито по 3 сахати. За напрѣдъ г-да ние ще имаме способни въ България чиновници, които ще си покажѣтъ сами своята дѣятелностъ.

Докл. Бошнаковъ: Мнѣнието на комисията е, пакъ повторямъ, това прошение да се проводи въ Министерский

Съвѣтъ, съ желание да се даде на просителя съответствуваща длъжност. (Гласове: Да остане безпослѣдствие).

М-ръ Цанковъ: Мнѣнието на комисията, да му се даде съответствуваща длъжност, не приемамъ. Моля Н. Събрание да се произнесе.

Председателъ: Спорѣдъ приетия редъ ще туря най на прѣдъ на гласуване прѣдложението на комисията, и ако падне тогава — другото.

Докл. Бошнаковъ: Г-нъ М-ръ Председателъ като прѣдлага да си остане безъ послѣдствие и като виждамъ, че болшинството на депутатитѣ сж противни, отгглямъ си прѣдложението.

Председателъ: Който приема да се остави прошенито на г-на Георгова безпослѣдствие да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докл. Бошнаковъ (чете):

До Високопочитаемото III Обикновенно Нар.
Събрание въ г. София.

ЖАЛБА

Отъ Столичнитѣ пѣхотни жандарми.

Господине Председателю!

Съ най-дълбого почитание и голѣма жалость, имаме честь, да поднесеме настоящата жалба къмъ Високопочитаемото Нар. Събрание за да ни се удовлетвори долоизложенната покорна просба:

II-то Обикновенно Нар. Събрание намалило платата (жалованъето) на столичнитѣ пѣхотни жандарми по 10 лева на което получавахме по 60 лева а отъ тогива и до днесъ получавахме по 50 лева мѣсечно жалованье, което съ тѣхъ не можемъ да се обдържаваме, защото закона ни изисква, да се отнасяме чисти, и тѣй въ всѣкий мѣсець израсходваме най-малко по 10 лева за чистотата, 30 лева израсходваме за нашето препитаване денямъ и ношемъ и 10-тѣ лева оставатъ за обдържаванieto семействата ни. Тѣй като виждаме, че не ни е въ задоволствие и остаями ежемѣсець дължни въ паятата, то най-покорно едногласно умоляваме Високопочитаемото ни Нар. Събрание, слѣдъ като има предъ видъ и въ внимание неумѣстното умяляване жалованъето ни както тѣй и бѣдното ни състояние, да благоволи и разрѣши ако е възможно да ни се отпуснатъ (прибави) жалованъето ни колкото да можемъ да се препитаваме както ний тѣй и бѣднитѣ ни семейства.

Съ Високопочитание и въ пълна надѣжда, че покорната ни просба ще намѣри удовлетворение. Съ най-смирено сме Ваши най-покорни просители:»

София, 26 Ноемврий 1883 год.

Столичнитѣ пѣхотни жандарми:

(Слѣдватъ 76 подписа).

Въ Столицата г-да на жандармитѣ трѣба да се плащатъ повече пари. Комисията мисли: платата на стражаритѣ въ Столицата да се увеличи съ по 10 лева мѣсечно. Това да се съобщи г-ну М-ру на Вжтр. Дѣла да яви, по каква сума трѣба да се увеличи бюджета въ идущата година.

Д-ръ Цачевъ: Вие г-да, знаете приетия редъ. Тѣзи жандарми сж служащи на правителството, и то се е погрижило само да предостави подобно нѣщо. Ако всекога ние се занимаваме съ прошения на нѣкои, че платитѣ имъ били малки, то ние като има 3000 души чиновници, трѣба да се занимаваме само съ тѣхнитѣ прошения. За това да се прати прошенито въ бюджетарната комисия, която да го има предъ видъ, когато се разглѣжда бюджета за полицейската стража. Ако комисията намѣри за нужно, да намали на нѣкои и уголѣми на тѣхъ.

М-ръ Цанковъ: И азъ съмъ на мнѣние да се прати въ бюджетарната комисия, защото щомъ дойде единъ чиновникъ и казва, че ми е малка заплатата, да се занимаваме съ него, ще бѣде лошъ прецедентъ. Може такива чиновници да се отнасятъ къмъ М-вото и то ще ги предложи въ бюджета, и Нар. Събрание може да увеличи заплатата. Но щомъ ги оставимъ, да се отнасятъ съ прошения до М-вото, тогава не ще иматъ край таквизъ работи.

Иор. Шишковъ: Щѣхъ да кажа онова, което каза г-нъ Цачевъ.

Манафовъ: Отгглямъ си думата.

Батановски: Г-да прѣдставители! Ако защитаваме интереса на нашата държава, на нѣкои мѣста, си има мѣстото. Но колкото за стражаритѣ, които получаватъ 50 лева заплата, имъ е малко. Съ по единъ левъ да имъ увеличимъ, пагъ е помощъ. Единъ разсиленъ г-да, зима най-голѣма заплата и сѣди цѣль день въ канцелярията, а стражара цѣла нощъ свири. Не е чудно да имъ се увеличи.

М-ръ Цанковъ: Азъ не казахъ, че не трѣба да се увеличи, че е малка или голѣма заплатата. Азъ казахъ, че таквизъ частно прошение не трѣба да се разисква особено въ Нар. Събрание, а заедно съ бюджета да се разисква. Колкото за второто, гдѣто казвате, че разсилнитѣ спжтъ цѣла нощъ, а стражаритѣ не спжтъ; трѣба да знаете, че тѣ иматъ опредѣлени часове и струва ми се, че се пада всѣкому на

24 часа по 3 или 4 часа да дежури, а 20-тѣ часа сѣди и лежи. (Гласове: исчерпано е!).

Анневъ: Оттѣглямъ си думата.

Бошнаковъ: На общо основание стражаритѣ получаватъ по цѣлото Княжество 50 лева ежемѣсечно, а така и тугъ. Тѣ знаятъ, че Нар. Събрание увеличава и смалява платитѣ. И не е злѣ да поставимъ, че служащитѣ въ столицата стражаре трѣба да получаватъ 10 лева повече отъ стражаритѣ въ цѣлото Княжество.

М-ръ Цанковъ: Азъ вече казахъ, че не съмъ противенъ да се увеличи или умали, но съмъ противенъ да не дойдатъ частни чиновници или служащи лица да искатъ увеличение на заплатитѣ и да налагатъ това на бюджета. Това не трѣба да става. Тукъ сега, като се прати това прошение на бюджетарната комисия, тя ще разгледъ това нѣщо, и Нар. Събрание ще види, на кого да увеличи и на кого да смали.

Д. Попповъ: Азъ мисля, че това прошение е за тукашнитѣ стражари. Азъ нѣма да говоря за тѣхната способностъ, защото всички сж едни, нѣма нѣкои съ по високо образование. Но все таки тукъ трѣба да се увеличи.

Батановски: Тѣй като Събранието сега не ще да даде край на прошениято, то да се препрати въ бюджетарната Комисия.

М. Велевъ: Ние сме отбрали тая комисия, за да глѣда тия прошения и всичкитѣ смѣтки, които се даватъ за чиновницитѣ. За заплатитѣ трѣба комисията напрѣдъ да размисли и послѣ да се прѣдставятъ на Нар. Събрание, защото ако земемъ така едно по едно да разискваме прошенията, за три мѣсеци нѣма да свършимъ само тѣхъ. Да се препрати на комисията. Но г-да азъ не знамъ, защо да се увеличава на столичнитѣ стражаре, когато и тукъ ястието и питието еднакво се продава.

Бошнаковъ: Понеже виждамъ, че мнозина отъ г-да представителитѣ желаятъ, да се препрати въ бюджетарната комисия, и азъ се присѣдинявамъ.

Предсѣдателъ: Който приема да се проводи, въ бюджетарната комисия това прошение, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Докл. Бошнаковъ (чете):

ПРОШЕНИЕ

отъ село Ревинъ, Юруклерска община, Кесаревска околия, Търновскій окръгъ.

Жителитѣ на това село си направили една черква и училище, за направата за което похарчили 7,000 лева освѣнъ материала, задължени, казватъ, и не били въ състояние

да си исплащатъ лихвата на дълга. Молятъ Нар. Събрание да имъ отпусне 1,000 лева пособие, съ които да могатъ да се исплатятъ. Отъ направената справка въ М-ството на на Нар. Просвѣщение узнахъ, че има такива сумми. Мнѣнието на комисията е, щото исканото пособие отъ жителитѣ на с. Ревинъ 1,000 лева, да се отпусне отъ държавното съкровище и прошениято да се препрати въ М-ството на Народ. Просвѣщение за надлѣжно распорѣждане. (Гласове: Съгласно).

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание прѣдложението на комисията, относително до това прошение? (Приема се).

Докл. Бошнаковъ (чете):

Прोшение отъ поборника Манолъ Аврамовъ, изъ г. Габрово, сега живущъ у г. Добричъ, при което прилага свидѣтелство, както и отъ Военното Министерство за удостовѣрение, че дѣйствително е билъ опълченникъ, така сжщо свидѣтелство, че е билъ писаръ въ митница и билъ неправедно отчисленъ, и свидѣтелство отъ Добричскій град. общ. кметъ за бѣдностъ; моли Нар. Събрание съгласно опълченскій законъ, да му се даде една служба, за каквата е той способенъ и може да му се отпусне една врѣменна помощъ отъ 200 лева за да може да си работи занаята, който билъ: правение разни воечени свѣщи и други искусства отъ воескъ можелъ да работи. Комисията, като узна, че поборника е занимавалъ такава длѣжностъ и като се научи, че е далъ и прошение до М-вото на Финанситѣ, понеже е неправедно отчисленъ, мнѣнието ѝ е: Да се препрати настоящето прошение въ М-вото на Финанситѣ съ желание да му се даде, ако заслужава длѣжностъ писаръ на нѣкоя митница.

Попповъ: Наистина този писаръ бѣше станалъ жертва на бившия управителъ на оная митница. Но отъ рапорта на сегашния управителъ се види, че той се оправдава. За това може Нар. Събрание да се произнесе да се проводи туй прошение въ М-вото на Финанситѣ, да му се даде служба.

Д-ръ Цачевъ: Азъ би помолилъ г-на докладчика, да направи таково заключение условно. Да се проводи въ М-вото на Финанситѣ да испита работата и ако този човѣкъ е онеправданъ, да се удовлетвори. Ние не можемъ да знаемъ отъ прошенията, какво сж вършили, и да ли е истина работата или не. Заради туй азъ моля г-нъ докладчикъ да направи, ако обича слѣдующето заключение отъ страна на комисията: Да се прати настоящето прошение въ М-вото на Финанситѣ съ молба да испита истинността и точността на прошениято, и тогава да даде нуждното удовлетворение

на просителя. — Защото иначе ние тукъ играемъ роль на администрация. (Анневъ: Доволно!).

Бошнаковъ: Азъ мисля, че г-нъ Цачевъ не ме е разбралъ. Ето какъ е мнѣнието на комисията: Да се препрати прощението въ М-вото на Финанситъ съ желание, да му се даде длъжностъ писаръ на една митница.

Председателъ: Който приема мнѣнието на комисията, да си дигне ръката. (Вишегласие).

Докл. Бошнаковъ (чете):

М-вото на Финанситъ
Отдѣление IV
№ 28848.
15 ноемврий 1883 г.

Г-ну Председателю на III обикновенно Нар. Събрание.

Като приключавамъ тука една вѣдомостъ извлѣчена отъ рапортитъ на окръжнитъ управители за хранитъ дадени взаимнообразно на несъстоятелнитъ мѣстни жители и на преселенцитъ презъ 1878-79 и 80 година и за които храни надлѣжитъ окр. съвѣти сж постановили да се ходатайствува за опрощението имъ, честь иматъ г-не Председателю, да Ви моля да внесете този въпросъ на разглѣждане въ Нар. Събрание.

Министръ: Г. Д. Начовичъ.

Главенъ Секретаръ: Д. Попповъ.

Началникъ на Отдѣлението: Г. П. Шойлековъ.

ОБЩА ВѢДОМОСТЪ

Извлечена отъ рапортитъ на окръжнитъ управители за хранитъ, които сж дадени взаимнообразно на несъстоятелнитъ мѣстни жители и преселенци презъ 1878, 1879 и 1880 година и за които надлѣжитъ окр. съвѣти сж постановили съ ходатайство гдѣто трѣба да се опростатъ.

Название на окръжитъ, на които дадено взаимнообразно храни сж:

Вратчанско, Бюстендилско, Ломско, Плѣвненско, Разградско, Свищовско, Софийско, Търновско и Руссенско.

Всичко: жито 526,873 оки и 300 др., ичимъ 111,268 оки, мѣщеница 36,771 оки, кукурузъ 135,218 оки и 200 др. овесъ 19,415 оки, просо 7,432 оки и 200 др., рѣжъ 25,364 оки, лимецъ 25,364 оки.

Вѣрно:

Началникъ на Отдѣлението: Г. П. Шойлековъ.

Мнѣнието на комисията е, да се опрости казаната сума, дадена взаимнообразно на бѣженцитъ. Това да се съобщи на М-рството на Финанситъ, въ отговоръ на отношението

му подъ № 28.848, за да направи потрѣбното. (Гласове: Съгласни!)

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на прощетарната комисия?

Ю. Шипковъ: Да ли се казва, колко е тази сума?

Докл. Бошнаковъ: Казано е изобщо: жито 5600 оки, кукурузъ 135.000 оки, овесъ 19.000 оки, просо 7000 оки, рожъ 25.000 оки. Тази е цѣлата сума. Общо събрание на стокитъ нѣма. Само за всѣко нѣщо отдѣлно има, колко оки е.

Председателъ: Полагамъ на гласоподавание предложението на комисията. Желаетъ ли нѣкой да говори по този въпросъ? (Гласове: не!)

Т. Яневъ: Добрѣ; но предварително трѣба да разумѣемъ, какви сж тѣзи храни и кога сж давали: да ли сж отъ тѣзи, които предъ войната останаха въ хамбаритъ, или послѣ отъ хазната сж купени и дадени взаимнообразно на тѣзи бѣженци, и ако сж тѣ купени отъ хазната, защо да имъ ги подаримъ? И послѣ това, какъ може Вратчанский окръгъ да раздаде взаимнообразно толкозъ храни, а сега да не е въ състояние да ги повърне? Ако сж дадени на бѣженцитъ прѣзъ врѣмето на войната, това е друго; но ако правителството ги е купило и раздало, тѣ трѣба да ги заплатятъ.

Попповъ: Азъ мисля, че тѣзи храни, каквито и да сж, нѣма да се събержтъ. Само да гласуваме, пакъ нищо да не земеме, ще заприлича нашата държава на единъ търговецъ, който има много на тефтеръ, а нищо на рѣка. Зарадъ туй, ако има таквось, да се събержтъ, да гласуваме, да се събержтъ, ако ли не, тогава да имъ се опрости тя еднажъ за всѣкога, да се свърши този въпросъ.

Анневъ: Ми се струва, че въ това число влизатъ и ония бѣжанци, които се преселиха отъ ново въ България, като на пр. онѣзи, които се завърнаха изъ Руссия и други мѣста. Тѣмъ се отпуснаха храни още и отъ десетѣцитъ, освѣнъ ония, които бѣха останали отъ турското правителство

Количеството не е било опредѣлено, защото Министерството, когато е давало тѣзи храни, не ги е распредѣлявало, като е имало предъ видъ тѣхното неспособно положение. За това тѣзи хора, като сж имали тая нужда и я иматъ още и днесъ, тѣ не сж въ състояние да заплатятъ даденитъ имъ храни и трѣба да имъ се опростятъ.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй като имаше една комисия, която разглѣдва законопроектъ за недоборитъ, които е внесенъ за разглѣждане въ Нар. Събрание, азъ би предложилъ на Нар. Събрание да приеме, щото настоящето прошение да се проведи на тая комисия, за да преглѣда и види, да ли сж ува-

жителни причинитѣ, които ги заставятъ, да искатъ да имъ се оставятъ тѣзи храни.

Докл. Бошнаковъ: Настоящото отношение е четено преди нѣколко дена въ Нар. Събрание и послѣдното е постановило, че трѣба да се препрати на прошетарната коммисия.

Такова сѣщо отношение има пакъ проведено на коммисията и сѣщо двѣ прошения отъ такъвъ характеръ сѣ преводени на коммисията за прошенията. Отъ всичкитѣ тия се вижда, че даденитѣ взаимнообразни на бѣженцитѣ, както и на нѣкои Македонци храни сѣ дадени отъ тѣзи, които сѣ се събрани отъ турскитѣ полета, а не купени съ правителствени сумми. Туй е просто и ясно. Дадени сѣ въ врѣмето на войната на онѣзи жители, които избѣгаха оставиха домоветѣ и хранитѣ си и се разпрснаха. Слѣдователно, тукъ нѣма какво да се разисква, тѣмъ болѣе, че окръжнитѣ съвѣти сѣ постановили да ходатайствуватъ предъ Министерството и послѣдното ходатайствува предъ Нар. Събрание, предлага да се произнесемъ: какъ трѣба да се направи. За това, коммисията е направила това, което е могла и тя е рѣшила, да се опрости това, което не може да се земе.

М-ръ Цанковъ: Това шѣхъ да растълкувамъ и азъ на г-да представителитѣ, че тѣзи храни сѣ се давали на бѣжанцитѣ турци, отъ които, ако искаме сега да си ги земемъ, ще бѣде невъзможно, защото сѣ давани на сиромаси, които сега може би не сѣ въ България. Заради това да се приеме предложението и да се свърши работата.

М-ръ Начовичъ: Исахъ да кажа, че тѣзи помощи на бѣднитѣ бѣжанци сѣ давани презъ врѣмето на първото и второто М-рства по една надлѣжаща нужда. Не можеше правителството да остави да измратъ тѣзи хора отъ гладъ. И то не имъ ги даваме съ намѣрение, да му се възвърнатъ послѣ тѣзи храни. Ако се казваше, че се даватъ взаимнообразно, то бѣ за това, само да знаятъ, че дължатъ това и да се стѣгатъ да работятъ; защото, ако имъ ги харижеше съвършено, можеше да се явятъ да искатъ помощи и такива хора, които не биха помислили да искатъ, ако да знаяха, че ще ги връщатъ послѣ. Отъ друга страна, можахъ тѣзи, които земаха хранитѣ, да се не захващатъ о работа, та до година пакъ да искатъ отъ правителството храни, като знаятъ, че имъ се харизватъ. Тѣй щото искахъ да кажа, че още отъ началото, кога имъ се даваха тѣзи храни и тѣзи помощи, правителството не е мислило да ги земе назадъ.

Яневъ: Отказвамъ се за послѣ.

Дуковъ: Тѣзи помощи да се опростятъ не е злѣ. Само едно нѣщо има, че тѣзи храни сѣ давани за наша полза,

т. е. да се неизселяватъ, на такива сѣмъ съгласенъ да се опростятъ; ами какво има да стане съ онѣзи, които слѣдъ като имъ се дадохъ помощитѣ стояха година, двѣ, три и послѣ започнаха да се иселяватъ? Азъ мисля поне отъ тѣхъ да се търси, защото цѣлѣта, за която имъ се дадохъ хранитѣ, не се постигна и тѣ пакъ се иселяватъ. Ние имъ сме дали храни, за да не си отиватъ; ако ли подиръ 4 години си отиватъ; трѣба да повърнатъ хранитѣ.

Попповъ: Отказвамъ се.

Председателъ: Полагамъ на гласоподавание прѣдложението на коммисията, за да се опростятъ взаимнообразно даденитѣ храни, за които ходатайствува М-ството на Финанситѣ, чрѣзъ отн. № 28,848. Приема ли Нар. Събрание предложението на коммисията? (Приема се).

Докл. Бошнаковъ: Подобно едно отношение отъ М-вото на Финанситѣ подъ № 29,381, съ приложение журналното постановление на Плевненский окр. упр. съвѣтъ, съ което се ходатайствува да се опрости на бѣженцитѣ въ врѣмето на войната, помацитѣ отъ селата: Торосъ, Джбение, на първото 429 кофи разни храни, а на второто 7,270 оки кукурузъ. Понеже и това постановление се касае за хора отъ категорията на тѣзи, които сѣ бѣгали и, като сѣ се повърнали останали сѣ безъ къщи и имѣния, то мнѣнието на коммисията е, да се опрости и на тѣзи села.

Председателъ: Полагамъ на гласоподавание прѣдложението на коммисията. Които го приематъ, да си дигнатъ ржката. (Болшинство). Приема се.

Докл. Бошнаковъ: Има още десетина прошения, но като имаме сега други работи по-налѣжащи, да се оставятъ за по-сетнѣ; (Гласове: съгласни).

Председателъ: (Гласове: отидихъ?) Моля ви се г-да, малко търпѣние. Има едно прѣдложение отъ М-ството на Вжтр. Дѣла, което е останало отъ нѣколко дена насамъ забъркано въ книжата и не можяхъ да го прѣдложа на врѣме. Прѣдложението гласи така «съгласно съ 10-й чл. отъ закона за тържищата, да се разрѣши на Шуменский окр. упр. съвѣтъ, да употреби събранитѣ отъ интизапа пари отъ Шуменската и Ново-Пазарската околии, въ количество 22,199 лева и 17 ст. за построявание на едно училище въ г. Шуменъ и за поддържане класни учители въ новопостроеното турско училище». Тука е приложено и журналното постановление на Шуменский окр. упр. съвѣтъ. Какъ желае Нар. Събрание: да ли да се препрати до нѣкоя коммисия или да го приеме направо. (Гласове: да се приеме! да се препрати!).

Яневъ: Азъ мисля, че може сега да се рѣши, както и за Кутловската община се рѣши, понеже тѣзи пари се искатъ за построение на едно окръжно училище.

Иорданъ Шишковъ: На сѣщото мнѣние сѣмъ, както и г-нъ Яневъ, сега да се рѣши.

Лазаръ Дуковъ: Такова нѣщо никоѣ не ще да откаже, а въ сѣщото врѣме като се иска за въ единъ градъ да се направи такова училище; нѣ не ще е злѣ, ако се препроводи въ административната комисия, за да се испита да ли сѣ съгласни общинитѣ и въ другитѣ околии. Ако сѣ съгласни, тогава не остава нищо, освѣнъ да имъ се разрѣши. Това е нѣщо, за което сега не е възможно да се произнесемъ. Когато се испитатъ другитѣ околии, и се види, че тѣ сѣ съгласни, тогава никоѣ нѣма да откаже.

М-ръ Цанковъ: Ако не бѣхъ съгласни, Министерството не щѣше да го препрати съ отношение. Министерството е взело всичкитѣ свѣдѣния и го испровожда съ отношение. Не е просто хаване, а е нѣщо ислитано.

Тодоръ Яневъ: Азъ пакъ настоявамъ, щото да се вотира сега, безъ да се отлага за по-послѣ.

Предсѣдателъ: Ако нѣмате нищо ново да кажете, това го чу Народното Сѣбрание.

Марко Велевъ: (Гласове: Изчерпано е). Не е изчерпано, защото Видинското прошение отъ подобно название не се взе въ внимание. За това да се препроводи и това прошение въ комисията. Може и да не се съгласятъ другитѣ околии. Трѣба да се испита, да ли цѣлата околия е съгласна на това.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители, закона за тържищата който приехме въ миналата сессия, чл. 10 ясно говори, че тѣзи пари ще се израсходватъ съ рѣшението на Нар. Сѣбрание. Слѣдователно Нар. Сѣбрание трѣба да се произнесе и нѣма за какво да испитва. Тѣзи пари се искатъ, както видѣхме отъ прочитание отношението отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, за училище. Слѣдователно тѣзи пари сѣ тѣхни. Не сѣ правителствени, тѣ сѣ общински, азъ предлагамъ на г-да представителитѣ, да се съгласятъ съ правителството и да се отпуснатъ тѣзи пари.

Докладчикъ Бошняковъ: На основание 10 чл. закона за тържищата отпуснахме на нѣкои общини да си построятъ училища. За такива Богоугодни работи се искатъ тѣзи пари т. е. да построятъ въ Шуменъ училище българско и да поддържатъ турско училище. Това е дѣло свършено. Да се приеме! (Гласове: Съгласни).

Дуковъ: Ако се съгласяватъ сичкитѣ, тогава трѣба да се произнесемъ сега, тѣй като г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла

твърдѣ добрѣ обясни, че имало таково съгласие, тогава не остава друго. Но мене ми се чини, че 10-й членъ остава висящъ по тозъ въпросъ. Можете да земете протоколитѣ и да се оправите. Тѣзи пари оставатъ висящи, додѣто зематъ участие и тѣзи общини за които се говори. Тѣ когато се съгласятъ, тогава може да се рѣши, защото преди закона за тържищата имаше другъ законъ, по който сѣ запрени тѣзи пари, и единъ законъ, който е по-сетнѣ направенъ, не може да има обратна сила. Ако има съгласието и на другитѣ общини, както каза г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла, разбира се, не можемъ да откажемъ разрѣшението; но щомъ нѣма съгласието, не можемъ да се произнесемъ.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Сѣбрание предложението на г-на М-ра на Вжтр. Дѣла, за да се отпуснатъ интизапекитѣ пари отъ Шюменската, Преславската и Ново-Пазарската околия 26,129 л. 17 ст. за построение Българско училище и за поддържане класни учители въ Шуменското Турско училище? (Приема се).

Яневъ: Неостава менъ друго нищо освѣнъ да по-благодаря на г-да прѣставителитѣ на Народното Сѣбрание.

Предсѣдателъ: Давамъ за 10 мин. отиди, но само 10 минути не повече.

(Послѣ распускъ.)

Предсѣдателъ: Г-да представители, на дневенъ редъ стои останалото запитване отъ миналий редъ на г-на Анневъ.

Анневъ: Азъ ще оставя предложеното запитване за по-послѣ, като има по-важни закони да се докладватъ и сѣ готови.

Предсѣдателъ: На дневенъ редъ слѣдва предложението отъ Министерството на общитѣ Сгради, за извършване работата по направата, преправката и поддържката на държавнитѣ и окружитѣ пѣтища. Тѣй като отъ страната на правителството се изяви, че този законъ може да остане за по-сетнѣ и на дневенъ редъ има финансовъ въпросъ за не-доборитѣ, за тютюня, смрадликата: то азъ мисля, че другитѣ въпроси да останатъ за идущето засѣдание на дневенъ редъ. Подиръ това има двѣ запитвания отъ г-на Шивачова, но той като днесъ не присѣствова, ще останатъ тѣзи запитвания на дневенъ редъ на край въ идущето засѣдание. Имаше още запитване отъ г-на Списаревски.

Списаревски: Да оста не за идущето за сѣдание.

Предсѣдателъ: Запитване на г-нъ Юрдана Шишковъ къмъ Военното Министерство; но военний Министеръ не присѣствова.

Шишковъ: Отлагамъ за идущето засѣдание.

Председателъ: Остава за края на идущето заседание. Моля г-на докладчика на финансовата комисия.

Докладчикъ: Избранъ отъ финансовата комисия да докладвамъ за нѣкои законопроекти представени отъ Министерството на Финансите, азъ мога да заявя, че тѣ не претърпѣха почти никакво измѣнение въ комисията, като ги намѣрихме цѣли съобразни, за онова, за което сж предвидени. Ще докладвамъ законопроекта за бране смрадлика. (Чете). Законопроектъ за брането смрадлика.

Чл. 1. Смрадликата, която расте върху държавни, общински и частни имоти, е общо достояние на всѣкой мѣстентъ жителъ, сиречъ, че всѣкой има право да бере смрадлика тамъ, гдѣто намѣри, че не е завзета по-рано отъ друго.

Комисията измѣни само; че изостави частни имоти. (Чете) още веднажъ:

«Чл. 1. Смрадликата, която расте върху държавни и общински имоти, е общо достояние на всѣки мѣстентъ жителъ, сиречъ, че всѣкий има право да бере смрадлика тамъ, гдѣто намери, че не е завзета по-рано отъ друго.»

Председателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Гласове: не). Предлагамъ на гласуване. Приема ли се чл. 1. както се предложи отъ комисията? (Приема се).

Докладчикъ (чете):

«Чл. 2. Всѣкий, който завземе едно пространство съ смрадликови дървета, е длъженъ да обере смрадликата, да я изсуши и да я приготви за употреба.»

Оня, който би завзелъ едно таково пространство и не би обработилъ смрадликата, се наказва съ глоба отъ 10 до 100 лева. (Приема се).

«Чл. 3. Смрадликата подлежи на едно даждие отъ 1 левъ за всѣки сто оки и да се събира по същия начинъ и отъ същитѣ чиновници, както и даждията върху дърветата и дървения материялъ». (Гласове: Приема се).

Тодоръ Яневъ: Ако се бере тази смрадлика отъ общинскитѣ гори, тогасъ какво право да се плати на общината? Това не е предвидено въ законопроекта.

М-ръ Начовичъ: Защо да се плаща на общината за смрадликата? Тя не се работи, не се копае, не се сѣе; тя си расте сама въ диво състояние. Общинитѣ, които искатъ да се ползоватъ отъ нея, могатъ сами да я бератъ. Но по-добъръ ли е да се остави да пропадне и да изгние, отъ колкото да се отстъпи даромъ на ония които искатъ да я бератъ? Това именно днесъ е лошото, че много общини предпочитатъ да оставятъ смрадликата да изгние, нежели да я отстъпятъ даромъ на друго. Въ врѣмето на турското владичество бѣше иначе; всѣки отиваше да бере смрадлика,

дѣто искаше, а днесъ общинитѣ искатъ отъ смрадликаритѣ петъ пжти по-голяма сума, отъ колкото самата смрадлика може да стори и отблъсватъ ония, които желаятъ да я бератъ и обработватъ.

Има ли обаче нѣкоя полза отъ това за когото и да било? Да би се тя сѣяла, глѣдала, орала, тогава разбирамъ; но когато тя расте въ диво състояние, всѣки има право да я бере гдѣто я намѣри. Ако нѣкоя община иска да се ползова отъ нея, тя има право да тури рѣзка на нея, и да я задържи за себе си.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители, члена трѣба да се приеме тъй както е редактиранъ отъ М-ството и отъ комисията, защото тукъ трѣба да се дава едно насърчение за изнасяние на смрадлика. Смрадлика само въ Австро-Унгария всѣка година се изнася за 200,000 до 300,000 лева. Ако се даде това право, което въ третия чл. се намира, то може би да се изнася двойно и тройно повече. И тогава ще се ползува и държавата и народа отъ това, защото ще се внасятъ пари.

М. Велевъ: (Гласове: изчерпано е!) Смрадлика то е истина, че като расте тъй на общественно мѣсто, трѣба общината да има отъ нея полза, а не да се остави отъ територията на една община, което се припада на нея, да се ползува правителството. Общинскиятъ бюджетъ е по-голямъ отъ държавниятъ. Училищата трѣба да си обдържатъ тѣ, а на правителството даватъ тия даждия, и тѣ трѣба да иматъ единъ приходъ. Това, което се намира на правителствена земя, нека се ползова отъ него правителството. Онова, което се намира на общественна земя, отъ него една частъ да се дава на правителството, една частъ на общината. Тѣй азъ предлагамъ третия членъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ ставамъ, за да отблъсна предложението на г-на Марка Велевъ. Той какво иска? Общинаритѣ да рахатуватъ и да не бератъ, да не работятъ смрадликата а да чекатъ да доде нѣкой отъ вънъ да го одушатъ и да зематъ отъ него пари за тѣхнитѣ потребности. Това право ли е? Съ каква една община заслужава да освоява смрадликата която расте само на нейната територия?

Общинитѣ иматъ право да си събиратъ смрадликата, която е въ тѣхната територия да я осушаватъ и продаватъ, но тѣ заслужаватъ тая печалба само за труда, когото ще положатъ общинаритѣ въ работата, а не защото би имали привилегията да се ползоватъ отъ труда на друго. За това отблъскамъ предложението на г-на Марка Велева и моля Събранието, да приеме члена както си е.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание чл. 3. както го предлага комисията: (Приема се).

Докладчикъ (чете):

Чл. 4. Смарадликата не подлѣжи на никое друго даждие, нито правителствено, нито общинско, освѣнъ митото при нейното изнасяние вънъ отъ Княжеството.

Общинскитѣ управления могатъ обаче да взематъ отъ смарадликитѣ за всѣки чивтъ волове или биволе, които би пасли въ общинската мѣра, по единъ левъ за прѣзъ всичкото врѣме до гдѣто трае бранѣето на смарадликата.

Тукъ въ законопроекта е казано единъ левъ, а комисията прибави два лева.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание чл. 4 както го предлага комисията, намѣсто единъ левъ два? (Приема се). Кога желаете да се тури на дневенъ редъ за второто четение?

М-ръ Начовичъ: Подиръ закона за горитѣ.

Докл. Списаревски: Може и сега да се прочете, защото е кратъкъ.

Председателъ: Това би било противъ правилника сега да стане четението. Трѣба да стане въ идущето засѣдание.

Болнаковъ: Азъ отгггггг думата си, като казва г-нъ Председателъ, че трѣба да остане за идущето засѣдание, именно защото нѣкои г-да представители едва сега полухъ този законопроектъ, и има да станатъ нѣкои бѣлѣжки.

Председателъ: Туй ще остане за идущето засѣдание.

Докладчикъ: Има законопроектъ за недоборитѣ. (Чете):

Чл. 1. Данолатцитѣ, които сж останали длѣжни на сѣкровището, даждия за истекшитѣ отъ 1878 до 1883 години, да исплатятъ тѣзи свои длѣгове по начинъ показанъ въ настоящий законъ.

Д. Попповъ: Представителитѣ нѣматъ този законопроектъ.

Председателъ: Той е раздаденъ на врѣмето. Тукъ не се намира нито единъ.

Докладчикъ: (Повторно прочита чл. 1. Приема се.) Чете: чл. 2. За исплащане на недоборитѣ се дава на длѣжника единъ срокъ отъ три години, ако длѣга му кѣмъ сѣкровището е по-голѣмъ отъ 60 лева. По тоя начинъ той трѣба да плати първата третя частъ отъ недобора презъ 1884 год. втората презъ 1885 години и третата прѣзъ 1886-та година.

Г. Геровъ: Този срокъ азъ незная сега, да ли е само за селянитѣ или и за гражданитѣ. Има градове, дѣто отъ освобождението до днесъ не сж плащали никакви данѣци И това сж повече богати хора, които не сж плащали. Ако сме ги чакали 5 години, то азъ не намирамъ за умѣстно да

имъ се продължава срока още за 3 години. Азъ мисля, на сиромаситѣ може да се отстъпи този срокъ; нѣ ботатитѣ могатъ да си плащатъ. За това азъ предлагамъ за тѣзи които сж несѣстоятелни да се приеме този срокъ, а които сж сѣстоятелни да си плащатъ веднага.

Иванъ Минчевъ: Азъ искахъ да кажѣ, този срокъ да бѣде по-кратъкъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ предпочитамъ, щото Народното Събрание да приеме този срокъ за всичкитѣ длѣжници, макаръ той и да е длѣгъ, а въ сжщото време да опредѣли строги мѣрки за онѣзи, които не се издѣлжатъ и слѣдъ тоя срокъ. Това ще е достаточено за сѣкровището. Но да се прави разлика между богати и сиромаси, то е неумѣстно, защото не може да се тури една права граница и да се опредѣли точно, кои сж богати и кои сж сиромаси. Да се иска, щото всичкитѣ сѣстоятелни длѣжници въ три години да си исплатятъ даждията, които длѣжатъ, това го разбирамъ и то е справедливо. По долу има и членъ, който опредѣля какъ да се постѣпва съ несѣстоятелнитѣ даноплатци. (Гласове: съгласни.)

Марко Велевъ: По-добрѣ да се предвиди, кои сж въ сѣстояние да си плащатъ данѣка, защото има богати хора, които 5 и 6 години не сж платили, а на бѣднитѣ сж продали даже воловетѣ, за да си платятъ недоборитѣ. Азъ съмъ увѣренъ, че има много богати, които не сж платили данѣци. Г-нъ М-ръ има право, че тригодишенъ срокъ е достаточенъ, нѣ за бѣднитѣ. Богатитѣ, които не сж дали до сега нито сантимъ, трѣба да се предвиди въ четвъртата година да се исплащатъ. Г-нъ Геровъ показа, че има немарливи, които трѣба да си плащатъ, а бѣднитѣ сж платили по-напредъ отъ колкото богатитѣ.

Л. Дуковъ: Тукъ се дава 6 мѣсеченъ срокъ, тѣй щото онѣзи, които иматъ нѣкоя погрѣшка или че сж загубили квитанцията, могатъ да се справятъ. Това е много умѣстно. Но трѣба да се земе въ внимание, че сж богаташи, които не сж платили 4—5 години; и ако имъ оставимъ още 3 години врѣме, то тѣ пакъ ще разиграятъ паритѣ, както го правиха до сега. Това е повече отъ срамота! Трѣба отъ тѣхъ да се иска сжщата година да си исплатятъ и да се видятъ причинитѣ, защо не сж плащали на врѣме. На сиромаситѣ сж се продавали овцѣтѣ и бакѣра за данѣка. (Д-ръ Цачевъ: Не е истина!) Какъ може г. Д-ръ Цачевъ да каже, че не е истина онова, което единъ депутатъ казва. Това сме го видѣли. Въ градищата емляцитѣ отъ 5 години не сж плащани; нека се земе това въ внимание, и като не сж платили отъ 5 години, нека платятъ веднага.

Вълчевъ: Подигнатий въпросъ отъ нѣкои г-да предговоривши, че тригодишния срокъ е дълъгъ, щѣше да бѣде на мѣстото си, ако да бѣше работата само за нѣкои малки тукъ-тамъ недобори; но извѣстно ви е, г-да, че нашето отечество въ кѣсо време мина презъ разни фази, и тия фази повлияха твърдѣ много на правилния вървежъ на работитѣ, и днесъ има цѣли десетки села и цѣли окръзи, отъ които нито се е поискалъ нѣкакъвъ данъкъ, нито пакъ сѣ го дали. (М-ръ Начовичъ: Не е истина!) Азъ не можъ да допусна и не е за вѣрване, че за огромнитѣ недобори сѣ причина даноплатцитѣ. Българина е акоратенъ въ това отношение и той е готовъ сѣкоги да си плати, нъ рѣчта е, че всичко това е станало отъ немарливостта и лошитѣ обнаски на чиновницитѣ, за грѣховетѣ на които ние не можемъ, па и не би трѣбало да допуснемъ приеманieto на една тѣжка мѣрка, която е доста съсипателна, съ скъсяването на срока. Мене ми се струва, че предложението на г-на М-ра Начовича е много умѣтно, и предвидений 3 годишенъ срокъ въ никои случай не би трѣбало да се намали, ако искаме да се постигне съ по-голямъ лѣснина исплащанieto на недоборитѣ. Да се дѣлятъ хората, кои сѣ състоятелни и кои несъстоятелни, това е много мѣчно; (Гласъ: Не е мѣчно!) и да се изслѣдва и констатира такова нѣщо, то би струвало много повече, отъ колкото самитѣ недобори. За това най-добрѣ да приемемъ изобщо за всички срокъ 3 годишенъ.

Г. Геровъ: Това което казва г. Вълчевъ, че не е ималъ кой да търси паритѣ, това не е вѣрно, защото е имало кой да търси паритѣ, но данъка давали само сиромаситѣ. Въ столица може би всички сиромаси сѣ дали данъка, а богаташи нито единъ. Има примѣри, че хора отъ освобождението не сѣ дали нито пара данъкъ. А колкото за това, което казва г. Вълчевъ, че мѣчно било да се констатира състоянието на хора, то имуществата сами го констатираатъ; тий го показватъ; той е богатъ, който има много да плати, а сиромасъ ще плати малко.

За това азъ настоявамъ, да се земѣтъ паритѣ тази година, и азъ би билъ даже на мнѣние да имъ се земѣтъ и лихвитѣ.

Дуковъ: Азъ искахъ да подкрѣпя г. Герова. Като казва г-нъ Вълчевъ, че нѣмало кой да констатира състоянието на хората; азъ мисля, че за това трѣба да се отиде само въ градскитѣ съвѣти, и ще се види, кой е платилъ, и че оние, които събирали пари за цѣлия градъ сами не сѣ платили, а може би даже да сѣ разиграли събранитѣ пари!

Д. Поповъ: Азъ за гражданитѣ нѣма какво да кажъ, но ще кажъ за тѣзи недобори въ селата, че не сѣ само се-

лянетъ причина, че не сѣ давали данъкъ, но причина е и правителството. Защо снопитѣ ако се четѣтъ въ юний или августъ, то данъка се събира въ февруарий. (Единъ гласъ: Не е истина!) Между това търговеца зема, механика зема, и когато дойде да се плати данъка, то не е останало съ какво да се плати защо не се събирѣтъ тѣзи данъци още на хармана?

Вълчевъ: Въ допълнение на това, което казахъ, ще прибавя, че г. Геровъ много погрѣшно мисли относително въпроса, че може тѣй лѣсно и презъ купъ за грошъ, да се констатира и то безъ особени разноси състоятелността или несъстоятелността на хората, и той добрѣ ще стори да не изумява тая истина, когато говори за такова нѣщо. Въ по-много мѣста гражданитѣ не дължѣтъ почти нищо, и ако дължѣтъ по нѣкъдѣ, можъ да увѣря г-на Герова, че на това сѣ причина пакъ повече чиновницитѣ, които се отнесли съ немарливостъ къмъ обязанноститѣ си. За това да се обвиняватъ гражданитѣ, че не биле ужъ искали да си плащатъ даването, то е повече отъ дерско и несправедливо нападение.

Марко Велевъ: Като хора не плащаха 6 год. данъци, и още 3 години да имъ се отпуска срокъ, то ставатъ 9 години, и като се земе лихвата, то излиза сѣщия капиталъ така, че отъ 1000 гроша излиза още 1000 гроша лихва.

За това правителството не трѣба да чака, а до 4-та година да исплатятъ всичко. На бѣднитѣ може да се допусне единъ срокъ, а богатитѣ нека исплатятъ още въ първата година всичко. Който е въ състояние, нека плати на 4-та година, а да незадрѣжа правителствено даждие, а които не сѣ въ състояние, за тѣхъ да остане срокъ. Трѣба да се предвиди единъ членъ, че които не сѣ въ състояние, на тѣхъ послѣ 9 тѣхъ години Нар. Събрание може да опрости данъка.

Г. Геровъ: Както мисли г-нъ Вълчевъ, че трѣба да хвърли вината отъ себе си, то азъ ще му кажа, че и азъ съмъ гражданинъ и азъ съмъ си плащалъ, и азъ не би зель на себе си тази вина. Но истина е, защото тука, колкото знаа, въ столицата иматъ хората кѣщи отъ стотини хиляди левове, които не сѣ оцѣнени и хората не сѣ платили нищо. (Единъ гласъ: Не е истина!) Това е доказано и ако миналата година е имало коммисия по оцѣненieto, до колкото и какъ е оцѣнявала незнамъ; но пари, ако сѣ земени, тѣ сѣ земени само отъ сиромаси, а отъ богаташи не сѣ зели нищо; и трѣба да си платятъ въ 1884 год. всичко, а не трѣба правителственитѣ пари да оставятъ тѣй.

Анневъ: И азъ се присъединявамъ до нейдѣ къмъ мнѣнието на г-на Герова и г-на Дукова. Но все пакъ трѣба едно улеснение да стане, именно да се раздѣлятъ даноплатците на 2 категории, за да има за едни и за други улеснение; а за които може да се констатира, — което най-добъръ може да стане чрезъ емляка — че сж въ сѣстояние, за тѣхъ да се не дава дълъгъ срокъ; именно за тѣхъ да се даде само едногодишенъ срокъ, тѣй щото $1\frac{1}{2}$ да платятъ въ края на юлий, а $1\frac{1}{2}$ на края на годината.

Батановски: Чудно ми се вижда г-да представители, за какво правителството не се е постарало за тия недобори. Имали сме случай да видиме, че на сиротини сж се продавали стокитѣ да плащатъ даждий. Но не е махна на тия, които неплащаха, но махна е, че не ги търсили. Колкото знаеме, имаме единъ циркуляръ до окръжнитѣ съвѣти: да продаватъ на хората имотитѣ, ако не плащатъ даноцитѣ си. Защо не е станало това и въ градищата? А сега да пропускаме още 3—4 години, и тий още нѣма да плащатъ. Да се опредѣли една година, въ която трѣба да платятъ непременно.

М-ръ Начовичъ: Азъ съмъ длъженъ да отблъсна тази клевета противъ градищата. Истина е, че градскитѣ жители сѣ по-медленно си плащатъ даждията, защото градското население е и по-сиромашко въ сравнение съ нуждитѣ му. Но да се казва, че тѣзи 20,000.000 лева недобори се дължатъ само отъ градищата, това не е вѣрно; тѣхъ ги дължатъ и селачи и граждани. Сега, ако ще Нар. Събрание да приеме предложението на г-на Аннева, азъ нѣмамъ нищо противъ това. Но по-надолу въ законопроекта има членъ, който раздѣля длъжниците на състоятелни и показва се, какъ да се постъпва съ тѣзи послѣднитѣ, именно, че на несъстоятелнитѣ се опрощава данъка чрезъ Нар. Събрание, а които сж състоятелни, на тѣхъ се дава срокъ отъ 3 години за издължението имъ срѣщу съкровището. Не мислете г-да, че тѣзи недобори сж въ рѣцетѣ на голѣми богаташи. По-насъ въ единъ градъ има 20—30 по-богати хора, и за тѣхъ да се прави особенъ законъ, то не е цѣлесъобразно. По-много хора, въ градищата, които дължатъ тѣзи недобори, сж хора срѣдня рѣжа, които много пжти иматъ нужда за търговията си отъ 50 или 100 франга, и които наистина често сж въ затруднение да намѣрятъ и тая малка сума даже. Такива хора сж въ по-незавидно положение и отъ земледѣлцитѣ, и тѣ сж ония, които по-вечето дължатъ недоборитѣ. Казва се още, че правителството неискало било, да събира даждитѣ. Азъ констатирахъ и преди нѣколко дня, че нашата финансова администрация не е още добъръ наредена, че нашитѣ закони не сж съвършени, че расхвър-

ляването и събирането даждията става не до тамъ редовно; по тая причина и правителството е до негдѣ виновато въ тия недобори, като не е могло да уреди начина за расхвърлянето и събирането даждията. За това именно и се направи концесията да се даде 3 годишенъ срокъ за исплащането недоборитѣ, но въ тѣзи 3 години трѣба да се иска непременно да се заплатятъ тѣзи недобори.

Т. Яневъ: Азъ колкото забѣлѣжихъ, този законопроектъ става за хатъръ на западната частъ на България. На Врачанскій окръгъ, който има 600.000 лева, и София, която дължи 1 милионъ франка, дава се срокъ отъ 3 години, когато источната частъ е исплатила своитѣ даждии. Въ София една колиба, която купиша на врѣме за 10 пола, сега я даватъ за 10 пола на мѣсецъ подъ наемъ.

Справедливо ли е да се дава единъ срокъ отъ 3 години на тѣхъ?

Само на сиромаси които иматъ единъ чифтъ волове, едвамъ искаватъ насжщия хлѣбъ, на тѣхъ да се даде този срокъ; а да се констатира които сж богати, и да се зематъ най-строгитѣ мѣрки, да си исплатятъ недоборитѣ въ 1884 година.

Вълчевъ: Отъ това, което каза г-нъ М-ръ Начовичъ, напълно се оправдава подигнатия отъ менъ въпросъ. Ще повторя да кажж на г-на Герова, че той иска да убѣди г-да представителитѣ само съ едни въображения, че ужъ въ столицата София имало много кжщи, които никакъ още не били оцѣнени и стопанитѣ имъ нищо не заплатили. Г-нъ Геровъ на мѣсто да многоглаголствува за празни работи, подобръ щеше да направи, макаръ единъ случай съ фактове да докаже. Софианци съ своитѣ редовни плащания държавнитѣ си и други данъци праватъ честь на Княжеството и би било желателно навредъ да бждѣтъ такива данкоплатцитѣ. Отъ друга страна за успокоение на г-на Янева, ще кажж, че този законъ не се прави само за хатъръ на западната страна отъ Княжеството. Азъ мога да го увѣрж, че Врачанскій окръгъ въ послѣдно време е внесълъ най-много данъкъ, и недоборитѣ му сж много намалени. Въ Раховскій, Плевненскій, Костендилекскій и Търновскій окръзи има по-голѣми недобори, както у гражданитѣ тѣй и селянитѣ.

Слѣдователно тука не се прави законъ само за хатъръ на гражданитѣ или не знамъ за кого си, но за недоборитѣ, които има да се внесатъ въобще отъ поданникитѣ. Кои сж причинитѣ, гдѣто не сж внесени до сега тия недобори, нѣма да се впушамъ да говоря, само щж забѣлѣжжя, че тѣ сж околу 20,000,000 лева и ако се приеме, което невѣрвамъ, да се исплатятъ, въ една година време, то ще бжде голѣмо

зло и много хора, и при най-добрата си воля, не ще могат да се исплатят. Тъй както е, струва ми се, че въпроса е добър вече обяснен, и тръба да се тури на гласуване, съ срокъ 3 годишенъ изобщо за всички.

Д. Попповъ: Предложението на г-на Аннава е твърдѣ умѣстно. Тука въ София хора сж купували къщи преди 3 години за 25 лири, а днеска получаватъ за тѣхъ 250 лири, тѣ печелятъ 1000%, и за тѣзи 3 години сж зели отъ къщи 100 лири кирия. За това да си плащатъ веднага данъцитѣ.

М-ръ Цанковъ: Предложението на г-на Аннава е умѣстно, но азъ би предложилъ притурка, какъ да се констатира това нѣщо. Не бива ли да се даде на общинскитѣ съвѣти да констатира, кои сж наистина тѣзи, отъ които тръба да се земе въ една година данъкъ. Защото колкото се говори, че нѣмало такива ихмалджии, които да неплащатъ данъкъ, то за съжаление ги има. Виждали сме ги въ турско врѣме, виждаме ги и въ българско време, и ги има. Да показвамъ име на лица не е потребно.

Но като г-нъ М-ръ на Финанситѣ се съгласява съ притурката на г-на Аннава, то небива ли да се притури, цото общинскитѣ съвѣти било въ селата било въ градоветѣ да констатира, кои хора сж богати, и тѣ въ една година да плащатъ това нѣщо?

Мецовъ: При всичко това, че г-нъ М-ръ и г-нъ Вълчевъ казватъ, защото недоборитѣ били не само въ граждани, но и въ селяне, то не е дѣйствително. Г-да представителитѣ доказватъ, че въ десѣтъка, беглика, серчима, въ тѣхъ недобори нестоятъ, и повичето въ емляцитѣ, а причина е, като се поправихъ имуществата, тия стоятъ по ветхитѣ мазбати. Има градища които неплатиха, но недѣйте да обвинявате населението, че не е плащало. Азъ съмъ правилъ справка въ нашия окръженъ съвѣтъ, и показа се че 1,600,000 франка има недобори повечето отъ емляци и теметуатъ. Да нападеме именно Софийскитѣ граждани, това не е справедливо; толкова може да се каже, че гражданетѣ полесно всичко плащатъ, отъ колкото селянетѣ.

Д-ръ Геровъ: Азъ не съмъ на мнѣние, да се раздѣлятъ на 2 категории длъжницитѣ на недоборитѣ, защото както между селянетѣ, тъй и гражданетѣ има длъжници отъ недоборитѣ. А отъ туй че едни небили въ положение както и другитѣ да незаплатятъ, недоборитѣ, не може да се каже, че гражданетѣ били богати но неплатили. Ако гражданетѣ не сж заплатили, то излиза, че не сж били въ състояние да заплатятъ. И за туй сж станали тѣзи недобори. (Гласове: Не е истина!) Заради това твърдѣ несправедливо би било,

ако да се земе една особена мѣрка за тѣхъ. Трѣба да се земе една обща мѣрка както за гражданетѣ, така и за селата.

Защото може единъ гражданинъ утрѣ да ви попита, защо правите това исклучение? Ако бѣха богати тѣзи хора, тѣ щѣхъ да заплатятъ. Но ако е станала погрѣшка отъ агентитѣ, които сж били натоварени да събиратъ данъцитѣ, тогазъ не е вина у гражданетѣ, и защо така строго ще се отнасяте къмъ тѣхъ? Азъ съмъ на мнѣние да се земжтъ общи мѣрки както за гражданетѣ, тъй и за селянетѣ. Защото щомъ не сж заплатили, то се вижда, че тий не сж били въ състояние да платятъ. За туй, да се земе една обща мѣрка и за селянетѣ както и за гражданетѣ да си остане члена, както е въ законопроекта. (Съгласни.)

М-ръ Цанковъ: Струва ми се, че закона трѣба да бжде общъ за всичкитѣ. Съкога има хора, които не могатъ да платятъ по една или друга причина, която независи отъ тѣхната добра воля. Но предложението на г-на Аннава състои въ това, че понеже има и помежду насъ таквизи, които нарочно не искатъ да платятъ данъка, да се земжтъ строги за тѣхъ мѣрки. Азъ самъ зная хора въ София, които сами исповѣдватъ, че въ турско врѣме 5 години не сж платили нищо, а сега въ българско врѣме пакъ не сж платили нищо. (Ржкоплескание.) Има таквизи хора, и ако правителството иска да тури нѣкои редъ, то тий сж всѣкоги противъ реда. Това е фактъ, защото ако ще дойде редъ, тогазъ ще имъ се искатъ пари. Ако искате единъ примѣръ, и г-нъ Софийский кметъ може да бжде свидѣтель, че миналата година се случи, гогато единъ чловѣкъ гдѣто ималъ да дава хиляда франка, и се обѣщавалъ на агентина: «дойди у дома ще ти ги платя,» то агентина като приготвилъ билетъ отиде у него, и той като го държа три часа на студа, го испадди и неплати ни пара. И улови даже другъ единъ приятелъ да стане кефилинъ, да се платятъ тѣзи пари. За това постоянновамъ да се тури таквозъ нѣщо.

Л. Дуковъ: Азъ би предложилъ да се отблъсне предложението на г-на Вълчева. Той казва, че сж станали оцѣнения но никакъ не доказва съ това, че сж станали и исплащания. Мжчно се вижда на нѣкои г-да да се критикуватъ гражданетѣ, но ние сега не правимъ никакво наказание, а просто молимъ да си плащатъ, което сж длъжни. А което се казва, че не билъ този законъ само за граждани, то се разбира само по себе си. Закона се прави за цѣлото Княжество. Защо сж останали тѣзи 20,000,000 недобори? Имаше единъ циркуляръ, съ който се даде право на финансовитѣ чиновници, да продаватъ имущество на ония, които не плащатъ данъци. Защо не се е приспособилъ той

и за градища а приспособилъ се въ всичката си строгостъ само за невиния селянинъ.

Ако се поразмислимъ съ права съвѣсть надъ това, ще ни заболятъ и гръднитѣ освѣнъ сърцето. За това, моля да се приеме добавката на г-на Аннева и да заставимъ такиви хора да заплащатъ дължимитѣ си данъци. На тий хора се свали добръ помните и 20% отъ оцѣнката, на кѣшитѣ, а сиромаситѣ поддържатъ държавата и войската. Това не може никой да опровергае.

Г. Геровъ: Глѣдамъ г-да Вълчева, че отговаря, тука въ Нар. Събрание като финансовъ М-ръ, и още искаше тука да убѣждава г-да представителитѣ, и да казува, че Врачанскій окръгъ най много пари е внесълъ. Азъ не зная, тѣзи нѣща, той ги е снѹвалъ, може би е билъ или въ Финансовото М-ство като единъ секретаръ, да казува таквоякъ нѣщо. Азъ до колкото зная, Врачанскій окръгъ дължи днесъ до 3,000,000 лева, и г-нъ Вълчевъ още иска да ни излъже, като че само той знае какво се върши въ Княжеството, а ний да незнаемъ нищо, а сме дошли тука съ вързани ръце. Ние сме дошли тука да казуваме истина; а не сме дошли съ нѣкои задни мисли.

Колкото за г-на Д-ра Герова гдѣто казва, че трѣбало да съставимъ за всичкитѣ еднакъвъ законъ, и че не били въ състояние гражданетѣ да платятъ данъка си, то отъ гдѣ зематъ пари, да направятъ тѣзи огромни кѣщи, и да не плащатъ данъкъ? Който има да плати, ще му се искатъ пари, а който нѣма да плати, нѣма и да му ги искаме. Колкото казва г-нъ М-ръ на Финанситѣ, че това било като една клевета, то и азъ съмъ гражданинъ, и ще приема тѣзи клевета, защото е това цѣла истина. И никой отъ г-да представителитѣ нѣма да откаже, че това даждие лежи повече на гражданитѣ отъ колкото на селянетѣ.

На селянина се продадохъ овцетѣ и котлитѣ, да си исплатятъ данъка, а гражданина сѣди въ мѣки мобили, простира се хубаво и не плаща. Какво ще каже това? Който има имоти, трѣба да плаща, и въ разстояние на една година да го исплати. (Съгласие).

Иванчо Минчовъ: (Гласове: изчерпано е!) (Нечуе се) Въ мѣсець септемврий се случи, когато имаше да се плати десѣтъкъ, то нѣкои търговци се съгласиха съ финансовъ чиновникъ и сж се споразумѣли да притиснатъ народа, тѣй шото на единъ пѣтъ да си плати народа десѣтъка и принудиха народа за това. Сега питамъ, справедливо ли е това или не? Азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г-на Герова.

М-ръ Начовичъ: Азъ виждамъ, че се обвиняватъ Финансовитѣ чиновници, че сж съучастници съ нѣкои търговци да притѣсняватъ населението за даждия, съ цѣль да се улеснятъ търговцитѣ. Понеже г-нъ Минчовъ е знаалъ това, и не го е съобщилъ на министерството, то всичката вина пада на него. Ако бѣше съобщено това на М-ството, този чиновникъ, за когото г-нъ Минчовъ говори, щеше да се даде подъ сѣдъ и щеше да се накаже, ако обвинението бѣше вѣрно. Вината обаче пада на онѣзи представители и граждани, които виждатъ злоупотрѣбления, и не ги съобщаватъ на надлѣжната властъ.

Анневъ: Азъ искамъ да дамъ нѣкои обяснения на г-на М-ръ Предсѣдателя, който питаше какво срѣдство може да се намѣри за да се опредѣли състоятелността или несъстоятелността на данноплатцитѣ. Азъ предлагамъ за състоятелни да се считатъ онѣзи, които иматъ да плащатъ повече отъ 60 лева годишенъ данъкъ. А на не състоятелни може да се даде и 5—6 год. срокъ или да имъ се опрости съвсѣмъ. Които иматъ да плащатъ повече отъ 60 лева годишно, на тѣхъ да се неотпуска повече срокъ отъ една година.

Вълчевъ: (Изчерпано е!). Г-да представители! Сънища могатъ да се случатъ само съ г-на Герова. (Шумъ; тропание). Дълженъ съмъ да отговоря, г-да, имайте търпение да искажа една истина, касателно своеобразнийтъ депутатъ г-нъ Герова, който повече отъ нищо сѣразбира и всѣкога е снѹвалъ и снѹва за работитѣ въ Нар. Събрание. (Гласове: Не е така). Азъ не зная, защо на г-нъ Геровъ сж като трѣнъ въ очитѣ гражданитѣ и мисли ли той, че и тѣ не сж подданици отъ нашето Княжество. (Гласъ: Да плащатъ!) Ами не плащатъ ли? Азъ не зная защо да се хвърлятъ върху гражданетѣ такиви укори и клѣвети и отъ гдѣ подобна непростителна ненавистъ къмъ тѣхъ. (Г. Геровъ: Защото и азъ съмъ гражданинъ). Разлика не може и не бива да се прави между граждани и селяне. Такава постѣпка, би била твърдѣ несправедлива и ний бихме оскърбили много злѣ гражданетѣ съ прилагемата отъ нѣкои г-да мѣрка. Г-нъ Дуковъ въ своето говорение падна въ такъво противорѣчие, шото и той самъ му поопита доста мѣката до гдѣ да излѣзне отъ него. Какво каза? Той расправя, че финансовитѣ чиновници въ много мѣста, продавали овци, бакари и пр. а на много пакъ други мѣста отъ никого нищо не сж искали. (Дуковъ: въ градищата!) Значи, че самитѣ финансови чиновници били причина гдѣто има недобори. За това какво сж виновати и могатъ ли да бѣждатъ виновати гражданетѣ? (М-ръ Начовичъ: Кметове събиратъ даждии). Слѣдователно излиза, че кметоветѣ и финансовитѣ чиновници сж винов-

ницитѣ, а не гражданетѣ и селянетѣ. Ако има тукъ-тамъ ихмалджии между гражданитѣ, тии сж твърдѣ рѣдко. Азъ го признавамъ и исповѣдамъ, че има такиви ихмалджии; но тии сж малцина, а за такиви нѣколко само частни личности да правимъ законъ и да обезправдаемъ цѣло гражданство, то мисля, че е неблагоприятна мѣрка. Ний трѣба да приемемъ единъ общъ законъ за граждани и за селяне. Ний сме всички равни и не трѣба да се цѣпиме. Гражданина ако е състоятеленъ, той има и своитѣ расходи; неговото положение е друго. Кой съ какво може да ми докаже, че гражданетѣ нѣматъ никаква трудностъ въ исплащанieto на своитѣ данѣци. Развѣ може да се предположи таково нѣщо? Ако селянина има една трудностъ, гражданина ги има десетъ. Слѣдователно нѣма нужда да се приема, за граждани друга мѣрка а за селяне особна; члена трѣба да си остане, както е въ законопроекта.

М-ръ Цанковъ: Г-нъ Вълчевъ струва ми се, не разбира или не запомни, щото г-нъ Геровъ каза «граждане», той каза «богатитѣ». Но защото по много има по градоветѣ ихмалджии, но има и въ села таквиъзъ богати, които не плащатъ, и бѣлѣжката, която прави г-нъ Анневъ, не я прави за гражданитѣ, а за всички, биле тѣ селяни биле граждане. Коего забѣлѣжи г-нъ Геровъ, ние разбрахме, че го казалъ за богатитѣ, биле граждане, биле селяне. (Гласове: Изчерпано е!)

Батановски: Г-нъ М-ръ на Финанситѣ убѣждава, че даждията въ градищата не биле въ богатитѣ, а въ разни. Има хора въ селата които най-напрѣдъ плащаха даждията си, което казва г-нъ Д-ръ Геровъ, че гражданетѣ не биле въ състояние да плащатъ даждии, то трѣба да се знае, че гражданина не може сѣка заранъ безъ прѣсно млѣко, другояче щѣлъ да си повреди стомаха. Пешимъ да си плати даждието, че послѣ да се курулдиева.

Буровъ: (Исчерпано е)! Много думи се казаха, и азъ искамъ да говоря. Г-нъ Вълчевъ се докачи, като че само той е гражданинъ, а други сме селяне. И ние сме граждане; но това е фактъ, който трѣба да признаемъ, че единъ селянинъ повече плаща отъ гражданитѣ, и не сж се зели до сега такива мѣрки отъ М-вото противъ гражданитѣ както противъ селянитѣ. За това, не трѣба да правятъ такива отстъпки на тѣзи хора. И въ селата има заможни хора, които не сж плащали данѣцитѣ редовно. Тогава защо трѣба да се сърдиме? Именно трѣба да се съобразимъ съ това, да се плащатъ данѣцитѣ на врѣме и да се постанови, хората въ градоветѣ и въ селата да плащатъ въ 1 година недоборитѣ.

Дуковъ: Горѣ-долѣ, ний се освѣтлихме, но г-нъ Вълчевъ както и другитѣ г-да исповѣдаха, че е фактъ, че недоборитѣ не сж платени. Има между насъ хора и отъ други градища и отъ столицата, и ако бѣха платили щѣха да опровергаватъ това, и да покажатъ че сж платили. Но била ли е грѣшката отъ кметовитѣ или отъ финансовитѣ чиновници, тука е фактъ, че не сж плащали, а цѣлѣта на Нар. Събрание е да мисли повечето за финансовата частъ, и ний не искаме да наложимъ повече отъ закона. За това, не трѣба да се караме, понеже правимъ единъ законъ. Тукъ се предлага, на онѣзи, които сж несъстоятелни да си исплатятъ недоборитѣ въ 3 години; а които сж състоятелни, и за такива се признаятъ отъ общинскитѣ и градекиѣ съвѣти, тѣ да исплатятъ въ 1 година. За туй моля прибавката отъ г-на Аннева да се приеме при 2-й членъ, и да преминемъ по-нататкъ.

Г. Геровъ: Отгѣглямъ си думата.

Марко Велевъ: Г-да моля ви се, колкото заради България (исчерпано е) очевидци сме, че е гражданинъ и български подданикъ, а 60 гроща не е далъ; заради това, не трѣба толкози дълъгъ срокъ за тѣзи, които сж български подданици, и трѣба да се предвиди щото непременно тая година да се испълни и да се приеме предложението на г-на Аннева така; а не 20 мил. лева да се оставятъ недобори. Тѣ не щѣтъ да зематъ сребьренъ левъ въ джоба си, а зематъ златенъ, а даждие не искатъ да платятъ нито 60 сант. И финансовитѣ чиновници само бѣднитѣ зематъ предъ видъ. Ако има една комисия да разгледъ, ще види, че има недобори въ градоветѣ а не въ селата. На г-на Министра сж селата така, както и градоветѣ. Гражданитѣ, които сж по-богати отъ селянитѣ, плащатъ $\frac{1}{2}$ частъ по-малко отъ тѣхъ. Ако дадемъ срокъ още 3 год., то ставатъ 9 год. Ако се минатъ още нѣколко години, тогава остава даждието неплатено.

Д. Попповъ: За да дойдемъ до едно заключение можемъ да кажемъ, този, който плаща емлякъ 60 гроща, да плати тази година.

Вълчевъ: Ще кажа само на г-на Бурова, че не съмъ се докачилъ частно като гражданинъ, а искамъ да запазя честѣта на гражданството.

Манафовъ: Слушамъ отъ нѣкои г-да депутати, че се обвинява тука правителството че мѣрки за събиране даждията се прилагали само къмъ селското население. Не е така г-да! Прилагали сж се мѣрки както къмъ гражданетѣ, така и къмъ селянетѣ. Ще ви приведа примѣръ за Габрово. Отъ минжлата и тѣзи година окръжний управителенъ съвѣтъ е съставилъ една комисия и събира въ града дажд-

дието и она, който е бил състоятелен и не е рачил да плати даждието си, продавала му е мобилитѣ, бакжра и всичко, и най-сетнѣ се е наплащала. Азъ нѣма да земамъ примѣръ и отъ други градове; но, като земямъ Габрово тамъ едва ли ще намѣрите недобори, които не сж си платили.

За това, да се обвиняватъ въобще гражданетѣ, това е обида. (Дуковъ: не е изобщо.) Да се каже, че не сж се земали мѣрки къмъ гражданетѣ както къмъ селенетѣ, и това не е вѣрно, защото сж моитѣ очи видѣхъ да се продава на граждани имота. Отъ друга страна азъ съмъ противенъ за дългия срокъ. Колкото по скоро се събержтъ паритѣ, толкова по-лесно ще бжде на населението. Даже азъ съмъ противъ веѣкой срокъ. Бихъ по-просилъ г-да представителитѣ, да се съгласжтъ съ мене, щото недоборитѣ да се събержтъ въ една година; инакъ, ще дойдемъ подиръ 3 год. на сж щото положение въ което сме дошли и сега.

Ст. Х. Добревъ: Азъ ще забѣлежъ на г-на Аннева, който каза, че да може да се оцѣни кой е богатъ, трѣба да се глѣда, кой плаща повече отъ 60 лева. За да земямъ това предъ видъ, ще каже, че селенетѣ и гражданетѣ, които плащатъ разни даждия, много малко ще се набержтъ, които плащатъ по-малко отъ 60 лева, тогази ще излѣзе, че всички селени сж богати.

Буровъ: Г. Манафовъ каза, че въ Габрово тѣй ставало, но въ другитѣ градища това не е ставало както въ Габрово. Азъ зная съвсѣмъ противното, и че, ако има недобори, то тѣ сж отъ градищата. Може Министерството да е земало мѣрки, но не е успѣло така както въ селата. (Гласове: Да се вотира.)

Предсѣдателъ: Ще помоли г-на докладчика да прочете членъ 2.

Докл. Яневъ: (Чете чл. 2 заедно съ предложението на г-на Аннева.)

Предсѣдателъ: Ще положжъ на гласуване члена, както го предлага комисията. Ако може, тогава ще се положи притурката на члена.

Докладчикъ: По добръ е да се прочете и прибавката, и тогава да се гласува изобщо члена.

Предсѣдателъ: Най-напрѣдъ трѣба да се положи на гласуване члена, както е приетъ отъ комисията и послѣ ако се приеме тѣй, ще се тури и предложението на г-на Аннева, което, ако се приеме, ще се приложи къмъ члена, а ако не се приеме, тогава члена си остава както си е.

Полагамъ на гласуване членъ 2-й, както го прочете докладчика на комисията и моля онѣзи г-да, които го приематъ така, да си дигнжтъ ржката. (Меншество.)

Азъ мисля, че този членъ се тури на гласуване както си е; Вие не сте противъ него. Ако искате да се тури и прибавката, тя отдѣлно ще се тури, а не наедно съ члена. Г-да представителе, Вие сте рѣшавали въпроси и знаете какъ се рѣшаватъ. Въ този случай, ония г-да, които сж само за члена, ще можжтъ да гласуватъ само за члена, а ония, които сж и за члена и за прибавката, можжтъ да гласуватъ и за члена и за прибавката.

За прибавката ще се гласува по послѣ.

Анневъ: Азъ не зная, защо г-нъ Грековъ не постави въпроса, както трѣба, а само заплита работитѣ.

Предсѣдателъ: Не казвайте, че заплитамъ работата.

Анневъ: Можеше да поставите съвсѣмъ инакъ въпроса: — «съ прибавката, който приема члена», и «безъ прибавката». А така, както е поставенъ въпроса и азъ самъ го не разбирамъ.

Предсѣдателъ: Г-да представители, азъ ми е жално, че г-нъ Анневъ не разбира, но не мога друго да направя, освѣнъ както положихъ въпроса. Тука се иска да се прибави една прибавка; туря се по-напрѣдъ само члена и послѣ прибавката, защото, ако се туреше и члена и прибавката, какъ ще може да гласуватъ ония, които приематъ члена, а не приематъ прибавката? И, ако има болшинство за прибавката, ще се притури къмъ члена, ако ли нѣма, тогава си остава члена както си е.

Г. Геровъ: Тука въ члена се казва, че отъ 84—86 год. да се исплати този дългъ; послѣ този членъ се приема, че трѣба да се исплати до 86 год. Тогава, каква полза ще има прибавката?

Предсѣдателъ: Г. Геровъ, това е едно исключение, защото Вие сами казвате, че онѣзи, които плащатъ емлякъ по-вече отъ 60 фр. на год. тѣ сж исключение. Сега въпроса е, приема ли се правилото, послѣ иде въпроса, приема ли се исключението или не.

Дуковъ: Азъ мисля, противъ члена нѣма никой, и той е много на мѣстото си; но въпроса се подигна послѣ за тѣзи, които не сж плащали отъ 79 година на самъ. Като е тѣй, да се прочете прибавката и да се вотира вторий пжтъ члена съ прибавката; а прибавката е много на мѣстото си.

Предсѣдателъ: Полагамъ още веднажъ на гласуване 2-й членъ, както го прочете комисията и послѣ ще туря и прибавката на гласуване; така щото всички г-да ще бждатъ свободни да приематъ, което искатъ. Тука бѣха двѣ мнѣния: едното да се приеме члена, както си е, а другото — съ прибавката.

Полагамъ на гласуване чл. 2, както се прочете отъ докладчика. Който приема този членъ, да си дигне ржката. (Болшинство).

Полагамъ сега на гласуване добавката.

Докладчикъ: (Чете): «Отъ това правило се исключаватъ тия, които сж известни за състоятелни, сир. които плащатъ по-вече отъ 20 лева на годината, и на таквизи дава се само една година срокъ, — до 1-й юния 1884 год. да платятъ първата половина отъ дълга си за недобора; а на края сжщата година — остатъка.»

М-ръ Начовичъ: Азъ приемамъ добавката съ исключение на мърката отъ 20 лева, които плащатъ даждие, защото тая цифра не може да служи за мърило за състоятелността или несъстоятелността на човѣка. За това, азъ предпочитамъ, ако трѣба да се приеме такова нѣщо, предложението на г-на Цанкова, което остава на общинскитѣ управления да се произнасятъ върху състоятелността на човѣка.

Г. Геровъ: Азъ това, което предложи г-нъ М-ръ Цанковъ, никога по никой начинъ нѣма да приема; защото, ако се остави да се произнася общинското управление, то днесъ, ако е на властѣ либерално министерство и длъжника е либералъ, казватъ оставете го; утрѣ, като дойдатъ консерваторитѣ, тѣ сжщо постѣпватъ и т. н. т.

Тука се вижда всѣкой какво има. Трѣба да научимъ хората да плащатъ; именно по тѣзи причини сж станѣли недоборитѣ.

Д-ръ Пачевъ: Азъ мисля, ако се остави 20 лева, то ще казватъ, че все сж сиромаси. За туй, азъ ми се струва, като кажеме «общинското управление», отъ това не се разбира кмета и неговия помощникъ; а азъ разбирамъ общинския съвѣтъ да се събере нарочно за тая работа, а не общинското управление, че ако ще да бждѣтъ либерали, или консерватори. Съ общинското управление да бжде, нѣма гаранция, но тука кметътъ съ помощника си не рѣшава, а рѣшава общинския съвѣтъ, който състои отъ 10 или 12 души, избранъ отъ цѣль градъ. Съвѣтътъ ще разбира положението на гражданина и селенина и ще показва, кой трѣба да плати за 1 год.

Дужовъ: Туй, което искаме да кажеме 20 лева, това го има въ по долиния третий членъ; (М-ръ Начовичъ: това е друго) прибавката да се приеме сега.

Д. Попповъ: Азъ мисля, че ако се каже въ прибавката, които плащатъ 60 лева емлякъ, най добръ е.

М-ръ Цанковъ: 60 лева да плащатъ въ България нѣма да намѣрите нито 100 души. Колко хора иматъ по за 10000 фр. недвижимо имущество?

(Председателя: Г-нъ Д. Грековъ остава председателското мѣсто на подпредседателя г. Ив. Симеоновъ, и зима думата).

Г-да представители! Азъ искахъ да земѣ думата по този въпросъ именно за да кажѣ, че прибавката, която се прави къмъ този членъ, унищожава първия членъ и прави, щото, всичкитѣ хора трѣба да си платѣтъ недоборитѣ въ една година. Члена казва, че който дължи 60 лева недоборъ на правителството, трѣба да ги плаща въ разстояние на 3 год.; отъ друга страна члена какво казва? Койго има 20 лева данакъ на годината, трѣба да плати всичкия недоборъ въ една година. Тогазъ всичкитѣ хора трѣба да платѣтъ въ една година; защото недоборитѣ сж въобще отъ 3 год. Дѣто ще каже, че който дължи 60 л., той ги дължи отъ 3 год. и доказателства има явни, че плаща 20 лева на годината данъкъ. Дѣто ще каже, че исключението, което искате да направите, това не е исключение, а унищожение на сжщото правило. Инакъ ще направите щото, на мѣсто да улесните населението, да искате всички да платѣтъ въ една година; защото, всѣкой, който е длъженъ 60 лева, той безъ друго ще плаща данъкъ 20 лева на годината. Дѣто ще се каже, прибавката, която се прави на члена, не е друго нищо, освѣнъ унищожение на правилото и постановление на друго правило, по което всички недобори трѣба въ една година да се съберѣтъ. (Гласове: ча се съберѣтъ.) Отъ различнитѣ мнѣния, които се исказахъ, видѣхъ, че желанието на Нар. Събрание тука не е, да се накаратъ хората въ една година да платѣтъ; желанието е да се платѣтъ недоборитѣ въ 3 год. Ако искате да направите исключение, направете го, но земете друга основа, за да опредѣлите състоятелността на хората. Земете на пр. основата на г. Д. Цанкова или на Д. Поппова; защото, 60 фр. за емлякъ нѣма да даватъ само 10 души въ годината. За да даде 60 фр., той трѣба да има за 15 хил. фр. имотъ, а такива хора се намиратъ въ България не 10 или 15, но съ хиляди. За туй, основата, която предлага г. Д. Попповъ е най добра, защото тамъ нѣма вече да задирватъ рѣшението на никого: самата негова състоятелностъ се показва отъ самия имотъ, който го има. Нѣма градскитѣ съвѣтъ да рѣшава да ли е състоятеленъ или не, мюлка, когото имѣтъ ще показва това. За това, да се каже: който плаща емлякъ отъ 60 фр. на горѣ; защото, той ще бжде човѣкъ, който има 15 хил. фр. имотъ. Най сѣтне, ако намирате 60 фр. много високо, ту-

рете по долу, но най-добър споредъ емяка да се опредѣли състоятелността. Ако приемете предложението на г. Аннева, все тъй се унищожава правилото.

Анневъ: Азъ мисля, че трѣба да се положи извѣстна сума за норма, за да се опредѣли състоятелността или несъстоятелността на човѣка; защото, на градскитѣ съвѣти ако остане, тѣ споредъ обстоятелството ще оцѣняватъ състоятелността или не състоятелността на човѣка. Не съмъ противенъ да стане 30 или 40 фр., но трѣба да се постави една извѣстна норма, и споредъ нея трѣба да се сѣди; иначе ще произлѣзатъ по голѣми нередовности, ако остане на градския съвѣтъ да опредѣля състоятелността или несъстоятелността на хората.

Дуковъ: Азъ се чудя, какъ до сега не се подигна този въпросъ, а когато вече дойде да се вотира. Г-нъ Анневъ понапредъ каза, че нарочно се бърка, и наистина, това се потвърждава съ факта. Ние вече бѣхме съгласни да се вотира, и тогава станъ да се оборва предложението на г. Аннева. Ние правимъ исклучение въ този смисълъ, за тѣзи несъстоятелни, които не сж си платили отъ 79 година. А въ градищата нѣма несъстоятелни, и за тѣхъ срока трѣба да бѣде по-късъ. Сега, ми се види чудно да се обръща въпроса, когато вече подлежи на вотиране. Прибавката казахме, че си е твърдъ на мѣстото, и, ако има да се оборва, това трѣбаше да стане преди да се даде на вотиране члена. Г-нъ председателъ каза, че щомъ се вотира члена, ще се положи на гласуване и прибавката, а сега ние виждаме, че самъ той иде да оборва прибавката.

Грековъ (отъ подпредседателското мѣсто): Искамъ дума за лично обяснение. Ще забѣлѣжж на г-на Дукова, че несправедливо говори. Защото когато давахъ на гласуване това, не знаяхъ даже и каква е прибавката, защото не се каза още, какво е предложението на г. Аннева. (Гласове: Знаемъ). Протоколитѣ сж тукъ и може да се справимъ. Апелирамъ на свидѣтелството на всичкитѣ г-да представители, че не бѣше четено и не зная неговото съдържание.

М-ръ Цанковъ: Моето предложение го отлагамъ, сир. за да се констатираатъ лицата отъ общинскитѣ съвѣти, азъ го оттеглямъ и нека остане така. Има 60 фр., има и 20. (Гласове: Да се отложи. Шумъ).

Анневъ: Понеже г. Грековъ каза, че моето предложение не било извѣстно, за това имамъ честь да му напомня, и може да се справи съ протоколитѣ, че азъ единъ пѣтъ го прочетохъ. Само послѣ му турихъ цифрата. (Грековъ: Именно цифрата не се знаеше). Прибавката бѣше прочетена, а цифрата не бѣше.

Грековъ: Азъ казахъ, че прибавката въ формата, която дадохте на г. докладчика, не бѣше прочетена.

Д. Попповъ: Именно искахъ да кажа, че само 60 фр. да остане.

М-ръ Икономовъ: Азъ искамъ да забѣлѣжж тукъ, че е малко мъчно да се опредѣли, кой е богатъ между насъ и кой по-сиромакъ. Съ това ние ще дадемъ различни бъркотии. Нека вземемъ, че Нар. Събрание приеме. Но ако приеме така да дѣли богатитѣ и сиромаситѣ, и даде по-голѣмъ или по-малкъ срокъ, тогава трѣба да се приеме такава норма, която ще обгърща всичкитѣ съсловия и нѣма да обгърща само тѣзи, които иматъ недвижими имуществва. Сега тукъ се приема една норма само като даждие за емякъ. Тази норма не обгърща и търговцитѣ. Нѣкой си има една къща за 100,000 франка, ще плати даждие само 400 фр., а като вземете търговеца съ капитала му, той стои много по-горѣ отъ другиго. Отъ друга страна не обгърща и скотовъдцитѣ. Единъ скотовъдецъ има да речемъ 200 овци, които струватъ 20,000 гроша и плаща за тѣхъ 120 фр. емякъ. Има само една колиба или една къща, която струва отъ 2—4,000 фр. ще се счита като сиромакъ и нѣма да плати. За това желателно е, да се приеме една норма, съ която да направимъ всички равни. Ако плаща прями даждия не по-малко отъ 60 лева, да бѣде принуденъ да плати въ продължение на една година, ако ли пакъ плаща по-малко, да се остави да исплати до 3 години.

Д-ръ Цачевъ: Оттеглямъ си думата.

Манафовъ: Тѣй като г-на М-ра на Финанситѣ го нѣма тукъ и понеже този законъ е внесенъ отъ него, предлагамъ да се отложи до когато дойде, за да го защитава. (Гласове: Съгласни; други — не).

Председателъ: Ще да оставя да се говори върху този въпросъ, да ли трѣба да се отложи или не.

Л. Дуковъ: Азъ не зная, защо да се отлага. Може да се отложи, ако е дошълъ опредѣления частъ отъ правилника. Ако го оставимъ сега, то ще се прѣпираме послѣ цѣлъ день по него. Азъ мисля да се приеме, както прѣдложи г-нъ М-ръ на общитѣ сгради, и да излѣзнемъ отъ този безисходенъ пѣтъ, въ който сме влѣзли сега. Ако нѣкои искатъ да се отложи, защото го нѣма г-на М-ра на Финанситѣ тукъ, може би утрѣ хичъ да не дойде тукъ. Финансовата частъ на Книжеството е въ нашитѣ ръцѣ; той може да дойде, може и да недойде. За това ако сме се разяснили за тази прибавка, да се вотира и да я приемемъ. (Гласове: да се отложи). Прѣдлагамъ да се не отлага за другъ день, а сега да свършимъ. (Гласове: да се отложи, други — да се не отлага).

Батановски: Така като настоящия законъ се отнася до Финанситѣ, а г-на М-ра Начовича нѣма го тукъ, желателно би било да се отложи до идущето засѣдание.

М-ръ Цанковъ: Г-нъ М-ръ на Финанситѣ бѣше извѣстилъ на Министерския Сѣвътъ, че днесъ той ще трѣгне за Ломъ, и може би утрѣ непременно да трѣгне и е задължилъ М-рския Сѣвътъ да защитава закона. Но Нар. Събрание ако намира, че е дошло врѣме да се закрие днешното засѣдание, то да се отложи. Утрѣ ако има засѣдание, М-рекии Сѣвътъ ще отговаря зарадъ него.

Г. Геровъ: Азъ мисля, че г. Анневъ ще си оттегли прѣдложеніето и ще се присѣдини къмъ предложението на г-на Поппова.

Бобчевъ: Азъ ще моля г-да представителитѣ да приематъ този членъ както си е, защото ако оставимъ отъ градскитѣ сѣвѣти да се допитватъ или общинскитѣ, тогазъ ще направимъ една непростителна грѣшка. Има н. пр. една вдовица 10 сирачета, а има и една кѣща, която струва 20,000 фр., тогазъ тази вдовица трѣба да плати изведнѣжъ паритѣ. Другъ единъ нехранимайко, богатъ синъ, който се намѣрва помежду насъ, изѣлъ, испилъ имуществата, и му останали нѣкон хамбари, за които трѣба да плати емлякъ, а пакъ той нѣма двѣ пари за бръснение, или да си купи тютюнъ. (Смѣхъ). За това да се приеме члена какте си е тукъ. Ози който е писалъ закона, много добръ е размислилъ. (Шумъ). Нека се възползватъ тѣзи, които не сж платили. Има честни хора, които щомъ видятъ този законъ ще си платятъ.

Председателъ: Ще положи на гласоподавание, да ли трѣба да се рѣши днесъ този въпросъ. Вишегласието, ще рѣши. Сега е часа 6¹/₂. Ако желаете още да засѣдвате. (Шумъ). Желае ли Нар. Събрание да се разисква още? (Не желае) Който не желае да си дигне ржката. (Вишегласие). Кога желае Нар. Събрание да има засѣдание. (Гласове: Утрѣ). Редовния день е четвъртъкъ. (Гласове: Спорѣдъ правилника).

Л. Дуковъ: Комисията, която докладва днесъ има работа приготвена. За пожаритѣ проекта е готовъ. (Гласове:

Не). Тогава моля Нар. Събрание да има утрѣ засѣдание; защото врѣмето е малко.

Председателъ: Моля Ви се, да причакате, до гдѣто ще опредѣлимъ дневний редъ за бѣдъщето засѣдание. А послѣ ще рѣшимъ, кога ще има засѣдание: утрѣ или другъ день.

На дневний редъ ще има:

1) Продължение законопроекта за недоборитѣ.

2) Докладъ на прошетарната комисия.

3) Предложение отъ М-вото на Общ. Сгради за извършване работата по направата, преправката и поддржката на държавнитѣ и окръжнитѣ пѣтища.

4) Предложение отъ М-вото на Народното Просвѣщение за измѣнение чл. 44 отъ закона за общинитѣ.

5) Запитвания на г-на Аннава.

6) Двѣ запитвания на г-на Шишкова:

а) къмъ г-на Председателя на Министерския Сѣвътъ, и

б) къмъ г-на Министра на Правосъдието.

7) Запитвание отъ г-на Списаревски къмъ г-на Министра на Общитѣ Сгради.

8) Запитвание отъ г-на Йорданъ Шишковъ къмъ Военното Министерство.

9) Докладъ на административната комисия за избира- телний законъ.

10) Разгледване законопроекта за пожаритѣ.

11) Предложение отъ г-на М-ра на Външнитѣ Дѣла за окончателно освобождение на телеграфиститѣ, които сж подлежащи на повикание за изпълнение на военната тежба въ 1880, 1881 и 1882 год.

Сега моля Нар. Събранието да се произнесе, кога ще има засѣдание: утрѣ или въ четвъртъкъ?

Който сж на мнѣние, да има засѣдание утрѣ, да си дигнатъ ржката. (Меншенство).

Слѣдователно ще има засѣдание въ четвъртъкъ.

Закривамъ днешното засѣдание, а идущето ще стане въ четвъртъкъ на 2 часа.

(Конецъ въ 6 часа 15 минути).

Председателъ: **Д. Грековъ.**

Секретари: { **Н. Шивачовъ.**
Д-ръ Цачевъ.

Подпредседатели: { **Иванъ Симеоновъ.**
Ат. Минчовъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: **А. Безеншекъ.**